

VANCUNGMI HNA

ANGEL

Dr. Brian Bailey

Vancungmi Hna

By Dr. Brian Bailey

Hi ca an tial i an i tinhmi cu a thuk deuhmi fimnak chungah luh i vawlei in vancung lei i khual kan tlawnnak ah a kan bawmtu vancungmi thiangmi hna sunloihernak caah a si. Hebrew 1:14 nih hitin a kan chimh. "A si ahcun vancungmi cu ahodah an si kun? Vancungmi cu Pathian rian a ɻuantu thlarau, khamhnak a hmu hngami bawmh awkah Pathian nih a thlahmi kha an si." Vancungmi hna nih an kan kulh i an kan ven peng ko. Mithar kan rak si hlan hmanh ah khan mah vancungmi thlahmi hna nih hin an kan huhphenh i Pathian lam ah an kan kalpi i an kan bawmh.

Kan nun chungah tha tein ka theih pengmi a um, kum kua ka rak si lioah, ka pa dum chungah lente ka rak i celh i cu lioah cun vancungmi pakhat ka sinah a rak lang. Muko pakhat kha a rak i put i Pathian nih ka nunnak ca i aa tinhmi kha a ka theihter.

Vancungmi hna cu Rian a phunphun caah sermi an si

Pathian kan pa nih dongh a thiam lomi a fimnak in vancungmi a phunphun kha a ser hna. Van mi pakhat cio caah tiin rian kha a pek cio hna i rian a phunphun kha a lim dingmi an si. 'Philippines' i Pathian rian ka ɻuantanak hi kum tlawmte lawng a si ri, cu lioah cun mah hi Bawipa nih a rak ka hmuhter. Zing khat ah Bawipa cu fiang tein a hung lang, i vancungmi tampi nih an kulh. An pawng ah khan a hmemi, minung tete hna kha an um i, mah hna cu ngakchia a zohkhenhtu vancungmi an si lai tiah ka rak ruah.

Vancungmi hna cu Bawipa sinin ɻanthonak an hmu hnaturkin, an tunglang hna cu tah khawh lo dingmi pipi khi an si. Rian an pekmi hna zong hi a rak ngan taktak. Rian an pekmi hna ah hin khua ngan pipi vialte hna le ram vialte hna kha an i tel.

Ram vialte uktu i an chiahmi vancungmi kha ngakchia hna zohkhenhtu ah an ɻhial ahcun kha vancungmi kha a tha a chia ngai lai. Cun ngakchia zohkhenh dingah an chiahmi vancungmi zong kha ram vialte uktu ah an ɻhial ah cun a fimnak nih a tlinh lai loh. Vancungmi vialte hna hi ciammam tein le tinhmi ngei bu tein an rak sermi hna kha an rak si i, anmah le an sining he an luan khawh nakhnga caah rak sermi hna kha an rak si i, an lung a tling dih cio hna i an lung tha a nuam dih cio hna.

Uktu sinak chungah Vancungmi hna

Ram vialte uknak ah hin a thiangmi vancungmi hna le van in thlakmi vancungmi hna kha an i tel. Israel mi hna cu vanmi hna uknak tangah an um tiah an kan chimh. Exodus 23:20-21

le Daniel 12:1 nak hna kha kan rel hna tikah, 'Michael' an timi cu Israel ram uktu a ngan bikmi siangpahrang fapa a si. Daniel 10:13 kan zoh tikah siangpahrang fapa a simi (vanmi hna) Persia ram le Greece ram a uktu hna kha kan hmu. Ramdang hmun tampi i khual ka tlawnnak ah keimah pumpak hrimhrim in mah uktu a simi vanmi hna hi ka ton sang hna i ka hmu sang hna.

Ram a biapit ah, a biapit ningin vanmi hna cu an lang, cu vanmi nih cun rumra le huham a ngeih i kan cung vancung sang pi ah suihtutdan cungah a ɻhu i ukmi ram kha tha tein a ngeimi a si. Vancungmi tampi hna kha nawl an ngeih hna i, ramuknak ah khan bawmchantu an si.

Caan tampi ah, ram tampi i an sipuazi kha a tla. Ramuk a thiammi naingganzi tama an si lo ruangah, cu ti an sipuazi a tlaknak cu a si. Asinain, cu ram i an sipuazi cu a hung that than tikah, aho bawmhnak hmanh a um loh, vanmi hna an vun i tlaknak kha Pathian sinin a um ca tu lawng ah a si.

Cu bantuk ɻhiamthiam in, vancungmi hna nih hin college le cacawnnak hmun tampi kha an uk. Mino ka rak si lioah hin ka duhmi 'college' kainak kha a rak um, cucu Bawipa nih cu college uktu thlarau kong kha a rak ka chimh caah a si. Bawipa nih hitin a ka ti, "Mah sianginn i na kai ah cun hi thlarau nih hin an cawnpiak lai tiah a rak ka ti." Cu thlarau cu "fimthiamnak" nak lei thlarau kha a rak si. Cu a si caah, nangmah thiam fimnak na cawnnak hmuhi a biapi tuk a rak ka ti. Cu sianginn a uktu thlarau thil ti khawhnak nih an duh ningin an in ser lai, hi vawlei nunnak ca lawng hmanh si loin, zungsal nunnak ca zongah an in ser lai a ti ɻhan ri.

Kan hnulei kum tampi lioah khan, Bawipa nih ka mit a ka auter i meng za tampi i a ummi college hna kha a ka hmuhter. Vanmi pakhat nih college pakhat cio an uk kha ka hmu.

Vawlei lei 'college' pakhat a rak uktu cu "Vancungmi a rak tlami" kha a rak si, a dang Khrihfa college pakhat a uktu cu sunpar lianhngannak he a khatmi vanmi kha a si i an college chung i "Thawngthabia ceunak le biatak an pomning le an kalpimi hoih in" cu college uktu vancungmi i a ceunak aa thleng lengmang ve.

Biathlam 1:20 nih Khrihfabu kip ah uktu vanmi an um cio a ti. Mah nih cun cawnpiaknak le Khrihfabu chung i thlarau cawlcangh khawh deuhnak kha a chuahter. Mino ka rak si lio i kum tampi chungah 'evangelist' a thlahtu hna Khrihfabu hna nih pastor ɻuan awkah an rak ka sawm. A hmasa an pastor pa cu aa din i, an bu chungah chungtel pakhat ah aa cang.

Zarh tlawmte chung rian ka vun ɻuan ah khin hitin a ka ti, "Pulpit cung i na kai ah hin zeiti tal in na um maw?" a ka ti. A duhnak cu ka theih colh ko. Pulpit hnulei i ka dir paoh ah, vancungmi pakhat nih a ka dirpi tiin ka ruah a ti. A vun ka

naih tikah aa hrukmi a thil nih khan ka thil kha a vun hnur a ti.

A cheu Khrihfabu mi bu chungah sualnak nih a uk hna ti kha ka theih tikah ka ngaih a chia ngaite. Minung hna kha an zia remhter loin, sualnak tu ah kan tlukter hna, cu a si caah thlakmi vanmi hna nih Khrihfabu tampi kha an uk hna, Khrihfabu pakhat nih a hmaan lomi phung kha a pom tikah, thlakmi thlarau zong kha an pom chih i, cu thlakmi thlarau cu phung hna leiah a dir. Vanchiat ah, a hnuah cun cu thlarau nih Khrihfabu kha a uk lai. Cu a si caah thawngthabia chimnak lawng kha biapi ah kan chia lai loh, thawngthabia kha kan cawlcanghpi lai, cucu Bawipa sinin thlarau khumzualnak kha chuak seh tinak caah a si.

Vancungmi hna nih hin rian hme tete zong ah hin uktu sinak kha an lak khawh. America ram khuapi nganpi pakhat chung i an lampi, lamdang he an i ton ngainak ah khan voi khat cu ka rak dir, cuka zawn cu (traffic) 'a um kalmi' an chah biknak hmun kha a si. Chikkhatte ah, thlarau in ka mit kha a vun i hung i vancungmi a nganpi pakhat kha ka vun hmuh i cu mi um kalmi hna himnak caah (tuanvo) a lak, cu lawng si loin cu ka hrawng i zung kip zongah khan (tuanvo) a lak ṭhiamṭhiam.

Mithep ah (mah thlarau, vancungmi mit in) cuka hmun i zung khan vialte a chung i thil aa cawhrawi dihmi zong kha ka hei hmuh. Zung ngan pipi i a vam hna cu thlalang, langtleng in an tuahmi lawngte an si caah, zeizongte kha zoh tikah an lang dih ko hna i vancungmi hmai ah cun a pho in an i pho dih.

Vancungmi Huhphenhnak le Hruainak

Tuanbia chung i a hmasa bik zongah khan, Pathian mi hna vancungmi i an rak huhphenhnak kong kha kan hngalh. Cu bantuk phun cu Genesis cauk chung hmanh ah hin hmun riat ah kan hmuh khawh.

Siangpahrang David nih a thiangmi vancungmi kongah a fian tuk caah hitin ca a ṭial, "Bawipa a ṭihmi cu vancungmi nih khan an zoh hna i ṭihnak chungin an luatter hna. (Salm 34:7) Hawidwat vialte hna, zeitik hmanh ah kanmah lawng kan si bal loh.

'England' ram ah 1800 kum hnu deuh ah khan, an Khrihfabu chung i chungtel a simi hna cu 'Tuluk' ram i an thlahmi an 'missionary' him tein an um khawhnak ding caah an khing a rit ko. Minung pakul nih thlarau pumhnak kha an rak ngei. Cu lioah cun, Tuluk ram chungah hin an missionary pawl cu mifir damiah an tamnak hmun ah hin rang cungin khual an tlawng. Missionary pa pakhat cu mifir le damiah nih an rak hmuh tikah doh le thah kha an rak zalh, asinain rang cung ralkap pakul hna nih fei le nam he cu mipa an rak kulh kha an hei hmuh! An thlacam ruangah van ralkap hna kha an vun thlah hna. A si, missionary tampi hna nih vancungmi ṭanpinak le i thlaknak he aa pehtlai in tuanbia tampi an rak ngei.

VANCUNGMI HNA - BRIAN BALLEY - cahmei 2
PATHIAN HE I TONNAK - DAVID WALLIS cahmei 5
LUATNAK TAKTAK - PAUL CARAM cahmei 7
PATHIAN RIAN AH THLARAU AN CAWHNAK - (part 2)
NORMAN HOLMES cahmai 11
MUPI KHRIFHA DR BAILEY - cahmei 16
ZION MINISTRY
ZION PATHIAN RIANTUANNAK
P.O.BOX 161 Q - PLAZA
1900 CAINTA, RIZAL, PHILIPPINES
Tel. # (02) 697-0745 email: zmi@Bkyinet.net

Methodist Khrihfabu a dirhtu pa, John Wesley hi i thanghnak a rak chuahteru pa a rak si nain dohdalnak fak piin a ngei. Voi khat khual a tlawnnak ah, mibu run khat an ra i an khua luh kha an sianh lo. Asinain an vun nailh chin lengmang tikah, rang cung ralkap pahra nih nam he an kulh kha an hei hmuh. An tih tuk i an zam dih. Mah rang cung ralkap in a langmi vanmi hna nih an umpi kha a thei loh. Mibu lawng nih khan an hmuhmi a si.

Voi khat, caan dangah John Wesley cu khual a tlawnng than hoi i, mi pahnih nih amah doh awkah an rak dawi lengmang. A hnuah cun, khual riahbuk ah a rak phan i cuka ah cu a min a pek i cungdot ah a kai i a khan chungah a lut. Mi pahnih hna cu an ra i a umnak khaan kha inn congutpa sinah an rak hal. Cungdot ah chun nam hnaw ngaiin an vung kai, thil tihnung tukmi kha an hmuh i a ran khawh chungin an hung kir than, an hmai cu zoh tikah tihnak le launak in a khat. Inn congutpa sinah khan, an tih buin hitin an ti. "Zeicah thla a ngeimi, mingan pi pahnih, a hawile nih innka an congh ti na hngal ko nain, na kan chimh lo," ti ah an ti.

ZION
ISSUE # 16
NORMAN HOLMES
EDITOR
LAW TON HO &
BARBARA SAAD
COVER ART

ZION PATHIAN RIAN AH phun le Khrihfabu ah thleidannak zeihmanh a um loh, hi riantuannak cu Bawipa nih a zohkhenhmi a si i Khrihfabu hruaitu sinak ah khan i timhtuahnak le i thomhnak ah Bawipa nih a bawmh. Cu kawltung phak awkah, mah cawnpiaknak hi magazine in kan vun chuah.

Bibal ca chungah hin, mithiangmi hna vialte kha vancungmi nih an congh hna kha kan hmuh khawh. "Central America" 'America Ram laifang ah' missionary a simi nungaknu pakhat cu biakinn ah khan pumh a rak duh, asinain biakinn a umnak kha a thei loh. Ruah lopi ah khin, mino pa pakhat cu mibu lakpi in a hung chuak i Mirang holh in minu kha bawmh na herh maw tiah

a vun ti. Minu nih cun biakinn ka kawl lengmang tiah a vun ti, "Mipa nih cun hung ka zul, na kawlm biakinn a umnak ah kan chiah lai tiah a vun ti." Mipa nih cun, minu cu mibupi lak khan a hruai i lamtampi kha an tan hnuah biakinn ah an phan. Biakinn chung a luh lai te ah, mipa lei ah cun a vun i mer i lunglawmhnnak bia chim kha a vun i tim, asinain mipa (minu a thlahtu pa) cu a lo colh. Thiang Thlarau nih khan, minu sinah, an thlahtupa kha vancungmi a si," tiah a ti.

Switzerland i ka rak um lioah hin atu chanah zohchun awktlak a simi vancungmi hruainak a rak tlungmi a rak um, Pathian rian a tuantupa i a nupi nih a fapa te kha amah a umnak khaan i a lengah lente a celh lioah inntang ah a tum tak. Amah cu inntang mi leng khan i a um lioah, vancungmi pakhat nih cungdot a rak umnak, a leng i va kai than awkah a rak chimh. Zeicahtiah a fapa te cu (dot linak vampong cung) ah khan a rak kai. A nu nih a vun tlaih manh. I lawm cio hna u sih, zeicahtiah kannih cu Pathian nih a kan sunlawiter tukmi kan si i vancungmi hna zong nih an kan umpi pengmi kan si.

Vancungmi hna nih Biaceihnak kha an vun chuahpi

Vancungmi hna nih biaceihnak ah an vun i pe lengmang ve. Sodom le Gomorrah a rawhnak le Babylon siangpahrang Nebuchadnezzar chan hna zongah vancungmi kha an i tel. (Genesis 18:20-21) nak kha zoh. Daniel 4:13-17 nak zongah Nebuchadnezzar nih a mang ah 'a thiangmi, mi zohkhenhnu" vancungmi hna sinin ralrin peknak kha a rak hmuh."

Switzerland ram i Khrihfabu pakhat i an Khrihfabu upa pa ruahnak ka rak cheuhmi a um, amah nih a mang ah vancungmi pakhat sinin ralrinnak kha a rak hmuh. Cu Khrihfabu upa pa nih cun nupi pakhat a ngeih i thluak lei si zung ah a um peng tawn. Cu a si caah a dawngpa cu a za a long tuk i, nu dang kha helh hram a rak i thawk.

Mang a manh i a mang ah cun, pa lawngte artlang tein an chiah hna nak hmun ah an chiah ve i, cuka hmun cu vancung khua vanmi pakhat nih hmuinhma a laknak bawi thutdan hmai ah khan a si. Vancungmi hmai i an dir cio tikah cun an sualnak kha a hung lang dih, an lung retheih kha an tuar kho ti hna lo i an tlu dih i 'hell' ah an thlak dih hna. An i tlarnak rin cu 'hell' thlak an si tikah a tawi chin lengmang, cu lioah Khrihfabu upa pa a um ve i mi pa pakhat nih a vun i mer i hitin a vun ti, "Kei cu ka nun chungah zeihmanh palhnak ka ngeih lo, caah ka lung re a thei loh," ti ah a ti. Asinain, cupa zong cu a caan a phak tikah vancungmi hmai le midang hmaika ah a tlu ve i, 'hell' chungah an nam i an thlak ve. A mang manhmi a vun dih cun, Khrihfabu upa pa zong cu a vun i thang i ihkhun cungah amah cu a rak it ko i vawlei cungah a umnak

hmun kha cu a rak si rih.

Lungre a theimi Khrifha upa pa kha ruahnak ka rak pekmi ah hitin ka ti, "A sullam cu a fiang ko. Atu thatlonak na tuahmi hi na ngol lo ahcun zungzal biacehnak kha na hmuh lai tiah ka ti. Atu ah nangmah cu nupi chuah tak in nudang he um ah ruah na si cang." Ka vun ti i Amah nih cun mah nu cu ka chuah tak lai i ka nupi thing sinah ka pe cang lai tiah a ti ve.

Hi tuanbia cu ngaihchiatnak in a dong. Thlaruk chung cu zoh tikah aa thleng in hmuh a si. Zudin te hna kha a ngol i, midang nu a helh a pommi kha cu a hlawt. Asinain thlarau hnuah cun a nun hlun ah khan a kir than i, nu thar nu kha a fuh than, cu hmu i thlaruk hnuah a thi. Mah Khrifha upa pa, Pathian nih ralrinnak a pekmi pa cu khamh a rak si cang i tipil zong a rak ing cangmi a si i Thiang Thlarau he zong a rak khat tawnmi a si, asinain nihin ahcun vanram ah a um loh. Amah cu 'Hell' tuar temnak hmun zungzal dantat biacehnak hmun ah atu hi a um cang.

Vancungmi Rianquannak le A voi hninhak A ratnak

Bawipa Jesuh a voi hninhak a ratnak caah vancungmi hna hi an i thlak ngai te. Biathlam cauk chungah hin, Baibal cauk a dang nakin vancungmi kong kha tam deuh aa chim i, Biathlam cauk chungah vancungmi timi hi voi 74 a um. Atu chan a dih tikah cun vancungmi hna kha an cawlcang hna lai i zumtu a simi vialte hna nih an sin um awkah ralring tein kan um lai.

Khrifha ka rak si kate ah hin, England ram London khua i ka inn pawng lam ah, lam ka len lioah Jesuh Khrifha a voi hninhak a rat lainak kong hi ka ruat peng. Lam piin khatte lei ah 'bank' tangka chiahnak inn a um i cuka ah cun tangka ka chiah ve. Chikkhatte ah, vancungmi, mi nganpi pakhat, vancung in tum a vun i timh kha ka hmuh i, mah vancungmi cu a voi hninhak Bawipa ratnak ca i vancungmi an chiahmi a si ko lai tiin ka ruah. Zei thei lo piin, mah vancungmi nih hin a ka lak lai i Bawipa sinah a zungzal in ka um cang lai tiah ka ruah, a hmasa bik i Bawipa a rat hlan i thil a rak cang hngami kong kha cu zeihmanh ka thei loh. Asinain, ar ko in ka um lioah cun, vancungmi minganpi nih cun khattelei kap lam kha a hei naih i, a dir i ka tangka chiahnak 'bank' cungah khan a kut kha a chiah. Chikkhatte ah, cu ka hmuhmi hmuhnak a sullam cu a hung lang colh. 'Bank' ka tangka chiahmi lawng kha ka bochan peng ahcun Pathian duhnak kha zeihmanh ka tlinter kho lai lo i, Bawipa A voi hninhak a ratnak zong kha kei ka caah cun san a tlai lai loh.

Khrifha Lawnglawng kha Bia Ko

Vancungmi hna nih hin an kan umpi peng ti kha thei hna u sih. Kan theihhngalhnak an kauh an thanter. Kanmah congut an si. An kan hruai. Kanmah thatnak caah Bawipa hrimhrim nih rian a pek hna. Zeicah? Zeicah kan ti ahcun kannih cu

Bawipa hmai ah kan sunglawi tuk. Zeicahtiah Khrifha nih a sunglawimi a thi kha a kan pek, i kan pawngah Pathian vancungmi hna tampi an um. Vancungmi hna kha thei hna u sih, kan Bawipa Jesuh Khrifha dawtnak kha mi lungcawtternak ah hmang hna hlah u sih. Paul nih Kolose mi hna kha cakuat in ralrinnak a pek hna, "Kolose 2:18 nak ah hitin a um. "Langhnak a sang khunmi kan hmu i cu caah hawinak in kan cungnung deuh tiah aa ruat i kanmah le kanmah nih kan pum hi kan hrem cawk a si tiah a ti i vancungmi kha kan biak hna awk a si a timi hna nih khan, sual zeihmanh in phaw hna hlah seh. Cu bantuk mi nih cun, sullam zei set um tung loin, minung ruahning in thil an ruahmi kha an i porhlaw." Kolose Khrifhabu nih khan piahtana an rak ngei zeicahtiah vancungmi kha an rak hmuh hna. I thanghnak caan tampi ah vancungmi kha kan theih hna. Tuan deuh Khrifhabu hna cu an caah chitithuhnak kha a rit tuk in an ruah, i vancungmi tu kha an rak hmuh hna, asinain micheu hna tu kha cu Khrifha biaknak ah lam an pial tlauter hna.

Vancungmi nih cun biak an duh loh ti kha kan hngalh, vancung in thlakmi hna lawng nih biak kha an duh. Vancung ah siseh, wawlei cungah siseh biak awktlakmi, minung asiloah vanmi biak awktlakmi ahohmanh an um loh.

Pathian lawnglawng hi biak awk a tlakmi cu a si.

pung ****

Dr. BRIAN BAILEY cu "Zion Ministries" ah ram tampi i Director a si. Pathian rian a quannak hi 50 kum renglo a si cang, ram, ram 100 ah Pathian rian a tuan, cauk, uk 40 a tial, i bu kip ah hravaitu sinak hmuhma kha a tlaih, cu nih cun i tharternak le i thanghnak kha Jesuh Khrifha pum ah a tlunter.

PATHIAN HE I TONNAK

David Wallis

Pathian he thianghlim tein kan i ton cio cu a herh ko, cu hnu lawngah Thiang Thlarau in i thanghnak ah a thar in cawlcanghpi khawh a si lai i, i timh khawh a si lai. Pathian nih cun kan ral hna i an ralhruang kha bauh i a lianganmi rawltuannak caan kha tlakter a duh. A thilti khawhnak le sunparnak kha A mi hna nih cawlcanghpi hna seh ti kha a duh. A tanglei zohchunh awk kan lakmi nih hin zeitindah ralhruang kha pemh in luh khawh a sinak kha a kan chimh lai.

Joshua

Joshua 5:13-15 nak kan rel tikah, a hmasa bik ah Israel mi hna nih 'Jericho' an tuk hlan ah, Joshua cu Bawipa ralkap captain he khan an rak i tong, cu Bawipa cu Bawipa Jesuh Khrifha hrimhrim kha a rak si. "Joshua cu Jeriko khua pawngah a um tikah a mit a hun hler i a hun zoh i, zoh hmanh, a hmai ah mipa pakhat a vainam phawi cia in a dir; Joshua cu a sinah a

va kal i amah cu, "Kanmah caah maw na si, kan ral hna caah dah na si?" tiah a ti.

Hika cacang i a thawnak bia cu "Li" asilole "Le" tinak a si, hi nih hin Joshua le Bawipa an i tonnak kha a peh, kha hlan ah zeidah a rak cang timi zong kha a peh chih.

Pathian nih Joshua sinah na mi hna an cuarpar i tan hna seh tiah a ti. An cuarpar tan lawng hmanh kha si loin, Lanhtak Puai ah, Bawipa nawlgainhnak kha a chuahter. (Cuarpartan timi cu kan i chuahpimi vawlei thil hlun, vawleicung duhnak kaltak kha a si ko.) Jesuh nih hitin a ti, Johan 14:21, "Ka nawlbia kha a cohlang i a zulmi paoh cu keimah a ka dawmi kha an si. A ka dawmi cu ka pa nih a dawt ve hna lai: Kei zong nih ka dawt ve hna lai i an sinah ka phuang lai," tiah a ti. Mah hi cu nawl an ngaih i Bawipa nih Joshua sinah khuaruahhar ngain aa langhnak kong kha a si ko.

Bawipa he i ton duh ah cun a rian kha tuan i a nawlbia zulh le ngaih kha a herh. Joshua nih cun van a vun cau i khua a hun zoh tikah, mipa pakhat nih a hmai ah vainam chuah sa tein a dir lio kha a hmuh. Mah hi Joshua ralthatnak le pasal sinak hneksaknak kha a si. Dal khatnak ah Bawipa nih voi thum tiang hitin a ti, "thawng law, na raltha," cu a si caah Joshua nih tihnak ngei loin, hmai ah a fong chin i mipa kha a hei zuamcawh: "Kanmah caah maw na si, asiloah kan ral caah dah? 1Johan 4:1 nak ah a kan chimh bangin thiang thlarau kha kan hneksak a herh. Ni hmanung bik ni ah cun hlenthawinak kha a tam chin lengmang lai i Satan cu a ceumi vancungmi ah a cang kho. 2 Korin 11:14 kha zoh. Joshua nih cun mah khualpa cu Israel mi a si lo kha a hngalh.

Mah mipa cu minung si loin Bawipa minung raldohipiaktu, Judah phun a simi chiandeih, anmah kha ral a dohpiaktu ding Bawipa kha a si. Hika ah a sullam kan hmuham cu mifapa minung ah a hung kirnak ding ah khan thil pakhat a si ve.

Caang 14 nak ah Bawipa nih hitin a leh, "Bawipa ralkap uktu bawi in ka ra." Bawipa hrimhrim nih Israel ralkap uktu Bawi hrimhrim in a vun i langh, Joshua kha cu a si loh. Joshua nih cu bia cu a theih tikah a kun i Bawipa kha a biak. Hitin Pathian le Joshua an i tonnak cu, Bawipa kha ralkap uktu Bawipa lawng si loin, Israel tefa hna kha Pathian nih ral a dohpiak hna lai tinak hmelchunhnak zong a si. Cu hnu chikkhatte ah Pathian nih Jericho vampang hna kha a cimhter dih. Cu hnu zongah, biakam ram kha conak caah teinak tampi he an cawlca.

Paul

A zultu Paul zong hi Pathian he tonnak a rak ngei tawnmi pa a si. Amah cu Pathian auhnak kha a thei i Bawipa kha voi tampi a rak tong cangmi a si. Pathian cu laarnak zong in a hmuham, van dot thumnak tiang zongah a rak phan. Paul nih cun voi tampi ah teinak a hmuh i Khrihfabu tampi kha a dirh. Paul nih Pathian thil ti khawhnak thawngin khuaruahmi tampi kha a tuah khawh, mizaw damh thiamnak le thlarau thur thawl thiamnak zong kha a ngei. Pathian nih a nunnak a hman i teinak

tampi le khuaruahharnak tampi kha a ngei a tuah khawh ko zongah, a thinlung ah a ɣap peng, Pathian caah duhfahnak kha a ngei chinchin.

A nunnak a liam hlan kum ruk hrawngah Paul nih hitin ca a ɣial. Filipi 3:10 "Ka duhmi cu Khrih hngalh le a thawhthan thawnnak hmuh ve le temh innak a inmi in ve le amah thih bantukin thih ve lawng kha a si ko." A ɣahnak a chan cu a thar in Pathian he i tonnak, a thar in i vevhatnak, a thar in Pathian he umtinak caah a si ko, cucus Bawipa le a thawhthan ɣawnnak a hngalh chin lengmangnak ding caah a si.

Amy Carmichael

India ram i mission fak piin a tuanmi hna lakah 'Amy Carmichael' hi pakhat cu a si ve. Tamil Nadu ram chung i Donovar ah Pathian nih rian dirh awkah a rak hman. Thil tampi a rak can hlan ah, amah ngaktañ a zohkhenhnak inn ah nu pawl nih Pathian kha an kawl i Amah sinah an i pe dih. Bawipa nih Thlarau cawlca nganpi he a len hna i ngaktañ zohkhenhnak inn i nu tampi hna nih 'sual' fiannak kha an ngei. An sinah sual thianhnak mei alh zong kha a tla. Ni thum chung cu rawl ei lo le ti ding loin an um asiloah a ih zong an it loh, Pathian kha an auh i Amah hmai ah khan an ɣap. Mitampi hna nih vancung khua, hell le Pathian sunparnak kha an hmuh. An nunnak kha a tongh hna i a thlen hna, i Pathian rian an tuanmi a dihlak in Pathian hmai ah mei bang in a alh.

Argentina

1954 kum ah 'Argentina' ah i thanghnak nganpi a rak chuak. Hi i thanghnak cu Pathian he i tonnak le umtinak in a rak chuak. Edward Miller cu Argentina ah Missionary pakhat a rak si, asinain a riantuanmi ah theipar tlawmte lawng a chuak. Cu tikah amah cu a hnabei a dong ngaingai i Pahtian nih Bawipa kha thlacannak le rawl ulhnak he a rian khan i phuak loin tuan than kha a rak fial. Cucaah thla tampi kha Bawipa tonnak caah a caan a pek. Midang hna zong nih thla an rak campi ve, cu tikah Pathian thlarau cawlca nganpi cu ɣawng tuk in a hung tla. Cun i thanghnak cu Baibal Sianginn tiang zongah a tlung. Cu bantuk Pathian hmaika i ɣihzah umnak nih cun siangngakchia vialte kha a tongh cio hna! Khaan kip siangngakchia hna nih an i din i khupbil in ngaihchihnnak he Pathian sinah thla an cam, an ɣap an ai, an nunnak kha, Bawipa Pathian nih amah he a peh hna. Cuticun ni tampi an liam, Pathian nih a rak len hna i hmuhnak kha a pek hna i a ra tlang laimi thil kong zong kha tampi a chimh hna.

Profet chimmi bia zongah Argentina ram i mithawngpa cu a ril ko cang ti hi a si. A rauh hlan ah hngalh bal lomi evangelist pakhat zong Argentina ah a hung phan ve.

Khuaruahhar ngaiin, amah sinah an mipi hna le an President tiang zong in an ap. Pathian nih President damtertu ah a hman. Cu tikah an President pa nih cun Argentina i a kau bikmi bawlungchuinhak a kau bikmi hmun (stadium) kha a pek, cu hmun ah cun minung 100,000 þut khawh a si. Mibu tampi an ra, Pathian thil ti khawh thawnnak a tlun caah khuaruahharmi thil tampi a tlung. Bawipa sinah mitampi cu an ra i cu hmun cu a khah in an khat, hmun lengah a ummi zong an tam tuk rih. Hi thawng hi tadinca zong in an chuah, 'bus' tampi hna zong khuate le khuapi in an hung tlung. Cu ton khawmnak 'meeting' pi a dih hnua cun cuka hmun ah mizaw a dammi hna nih an kaltakmi þiangthunh pon tampi kha hmuh a si. Mi tampi hna cu Pathian rian ah an lut, caan sau nawn cu, þanghnak a tlungmi nih Argentina ram cu i þanghnak in a khat i þanghnak nih a hnhn. Cucu zei ruangah dah a tlun kan ti ahcun, Pathian kha ton ngamnak le, fak piin kawlnak le, a sin i þah ai hramnak ruangah a si. Cucaah Pathian vehvatnak cu ngan tuk in a hung langhnak cu a si.

Wales aw chuah /weilz/ = Vualh

'Welsh' ram zongah hin Evan Roberts le midang Pathian sin i an au hramnak ruangah '1900 kum tuan deuh ah khan' i þanghnak a rak tlung ve. Zarh tampi chung, zanchiarte Pathian nih a vehvat hna. Zan khat cu a khaan chung i a um þimi a hawipa nih a khaan chungah a hung lut i cu lioah cun 'Evan' i a hmai cu vancung ceunak in a ceu. A khuarah a har tuk i, zeidah a cang tiah a vun hal. Evan nih cun 'Wales' ram vialte kha Pathian nih vancung khua tiang a cawi ka hmuh ti ah a ti. Cun hitin bia a vun phuan, 'Wales' ram ah theih bal lomi a nganmi þanghnak a tlung lai a ti.

Thiang Thlarau nih a ra cuahmah ko i kan i ralring hna lai, mibu tlawmte lawng kan si caah, 'Wales' ram dihlak ah vah kan herh." ti hi a si cang.

Caan tawite chungah thlarau tlaumi 100,000 ting khat kha khamh an si colh. Thlacam pumhnak kha lung mansung chuahnak khur le, sehzung, sianginn le khaan lawngmi tampi ah khan tuah a si. Khualbuk i a riakmi hmanh nih an sual an i fiang i an i tlengl. Pathian thlarau nih a umpi hna caah an sureu thawl cu an thlircawi kho ti hna loh. Mino tampi hna cu an lung an i tlengl i Thawngþhabia kha ramchung le ram leng ah an chimh hna. Tadin carel tikah cun i þanghnak kong in a khat. Voi dang tadinca nih a chuah tawnmi, i tihramnak le sualnak vialte cu lungthlennak in thlen dih a si cang, i ton khawmnak thawng, tette khannak le i þanghnak hmun thlak lawng kha tadinca ah cun a cuang cang. Zu hotel, Baisakup zung hna zong kha an khar dih hna i mi thong tampi hna cu khamh an si. Khuat pakhat i minung 4000, thong 5000 an umnak zongah Khrih sinah an i mer dih. Ram pumpi ah i þanghnak nganpi cu a tlung.

A donghnak

Hi hlan i an rak i þanghnak hi hmanung bik ni caah a thawtnak

rak teh chungmi kha a si. Jesuh nih cun misurhang hrim kha a dongh tiang nan hman lai tiah a ti hna.

Hi hlan i an rak i þanghnak hi hmanung bik ni caah a thawtnak rak teh chungmi kha a si tiah ka zumh. Jesuh nih cun misurhang hrim kha a dongh tiang nan hman lai," tiah a ti hna.

Pathian nih hin kan nunnak le kan Khrihfabu chung hna ah hin amah þihzah bute um hi a kan duh, amah nih cun kan halmi le kan ruahmi nak þha deuh in zeizong ah a kan tuahpiak khawh. Pathian kan auh tukah Thiang Thlarau zong nih a kan naih ve, "Maw Bawipa, van hna hi hung hna law rak kan vehvat! Na Thlarau in rak kan leng! Mwa Bawipa, ka thinlung in vun thawk." Baibal ca nih Pathian biaceihnak cu Pathian inn in aa thawk a ti. Cucaah Amah kha kan kawl lai i kan auh lai, kan sualnak le kan lungput kha kan theihter lai, cu hnu lawngah kan nunnak ah thiannak kan hmuh lai.

Pathian cu zeithil a thawkmi paoh ah hin, uktu a si. Cu a si caah Amah nih a kan naih tikah hin naih ve u sih law Bawipa cu kawl hna u sih. Kanmah nih tuah khawhmi zei hmanh kan ngei loh, asinain amah kha kan naih tikah cun James 4:8 ah a um bantukin Pathian nih a kan naih ve. Jeremiah 29:13 nak ah Bawipa nih hitin a si, "Nan thinlung dihlak in nan ka hawl lawngah nan ka hmuh lai." Pathian lawnglawng hi Amah kawl duhnak a kan ngeihteru le Amah he a kan pehtertu kha a si ko. Kan leh cang bantukin, Pathian he i tonnak kha kan ngei lai i cu nih cun thlennak a kan pek lai i Pathian caah lam kha a kan pek lai i Pathian caah lam kha kan sial lai i A thiang thlarau nih a thar in a thiangmi le thil a ti khomi lam ah a kan hruai lai.

Rev. David Wallis cu a ram, New Zealand ah pastor a tuan i kum 35 chungah thawngþhabia a chim i 'Seminar' cawnpiaknak hmun kip zongah pastor rian kha a tuan pah i conference kip zongah siseh, Baibal sianginn le Khrihfabu kip hna sin zongah Pathian bia chimtu kha a si peng.

PATHIAN RIAN AH THLARAU AA CAWHMI KONG Then (2) nak

Norman Holmes

A hnu bik an chuah i an fiantermi ah zeitindah thlarau riantuannak le laksawng hna kha kan hman lai tinak ah aa dangmi a hrampi phun thum an um: Thiang Thlarau, thlarau thur hna le asiloah minung thlarau hna kha an si. Hi aa dang ciomi thil a chuahnak a hrampi hna nih hin minung pakhat sinah caan dang pipi ah thil hi a phunphun in nang chel kei chel ti bantukin an chuahpi. Bianabia ah, Mathai 16:16-23 hi kan zoh tikah A zultu Peter nih Jesuh cu Khrih a si tiah a rak phuan tikah, khakha Jesuh nih cun Pathian sinin biathlam a hmuh caah a si tiah a ti. Asinain, caan tlawmte chungah Peter nih Jesuh kha a caak tikah, Bawipa nih biathlam a chuahtermi biathar cu aa dang ngaite: A vun i mer i Peter sinah, "Satan, ka sinah um hlah," tiah a ti.

Minung nunnak le Pathian rianquanmi ah aa cawhmi chiti thuhnak kha zeitindah a luan timi kha kau deuh in vun cawng hna u sih.

Hi kong kan cawn ruangah Pathian rian kan tuanmi ah thiannak a um lai i, Khrihfabu chungah aa cawhmi thlarau a tlak tikah thleidan thiamnak kha kan ngei lai.

Aa thleng cangmi Nunnak nih cun a Thar in Chiti thuhnak kha A hmuh

Baibal ca chungah hin thlarau lei hravaitu hna nih hin ziazza lei chiti thuhnak lei i an i thlennak kha 'zohchun awktlak' an si tiin hmun tampi ah kan hmuh hna. A zultu Johan nun zongah kan hmuh khawh, amah cu Khrihfabu zong nih 'Khuari fapa' tiin a langhter." Johan cu mino a si nain biakhiah khawhnak le Samaria mi hna cungah meitlakter khawhnak thlarau puarhrang kha a ngei. Johan nih cun mah hi thil a tlin khawhnak ah Pathian chiti thuhnak kha a rak i tel tiin a ruah, a si nain Jesuh nih cun a palhnak kha a remhter i "zeibantuk thlarau na ngeih kha naa hngal lo," tiah a ti. Luke 9:55. Asinain Johan cu Jesuh he an umkalти lengmeng ruangah a hnuah cun aa thleng i Khrihfabu nih, "Dawtnak zultu tiah an ti." Johan cu thlarau thur he thil hrawh le thil a ping in kalter a duhmi a si nain, Johan cu Pathian chiti thuhnak le mi damtertu le mi remhsiamtu ah aa cang than.

Tarsus khuami Saul cu mino pakhat a si ve i dinnak thinlung put he Pathian kha a biami ka si tiin aa ruatmi a si ve. Asinain mi ruamkaimi le amah le amah ka ding aa ti sawhsawhmi lawng kha a si, cucaah thlarau thur nih khan a tlak ve i Khrihfabu mi hrem le thongthlak lawng kha a rian. Lamkaltu 9:16 le 26:9-11. Mah ti thil thalo rumro a tuah liopi ahcun, Khrihfabu he an i tong i Saul cu aa thleng, a kum tampi a vun i timhlawmh hnuah, toidormi lamkaltu Paul ah a vun i cang i Thiang Thlarau sinin sangu piin chiti thuhnak kha a hmuh. Lamkaltu 13:9-11.

Samson cu a nunnak ah dirhmun hnget a ngei lo i cu nih cun miaknak, sunghnak, timi kha a chuahter i a hnu bik ah cun Thiang Thlarau chiti thuhnak kha a hmuh than. Samson cu thawng seh tiah Pathian nih chiti a thuhmi a si. Asinain, cu chiti thuhnak cu a thlau, Thatlonak kha atu le atu a tuah, i Nazir phung in Pathian nih sam meh lo le tan loin um ding timi kha a zul lo i a sam kha aa tanter. Biaceihtu 16:20 ah kan rel bantukin, amah nih cun Pathian chiti thuhnak kha a si peng ko tiin aa ruat. "Asinain Pathian nih a ka kaltak cang ti kha a thei loh," Samson nih chiti thuhnak cu a thlau cang i Filistin sal mitcaw ah a cang cang. Asinain, a sam kha a hung than tikah zumhnak he Pathian sinah khan aa pe than. Cu a si caah Pathian Thlarau chiti thuhnak kha a hmuh than i teinak ngan bik kha a hmuh than.

BIAKAM LET A HMANGMI HNA NIH CUN THLARAU THUR CHITI THUHNAK KHA AN HMUH

Khrihfabu mi hna nih cun biatak le nun than in a pemi hna nih cun Thiang Thlarau chiti thuhnak kha a hmuh. Lamkaltu 5:32

nak nih cun, "Pathian nih amah nawl a ngaimi hna sinah Thiang Thlarau kha a pek hna," a ti.

Asinain mah biatak he aa ralkahmi zong kan theih. Pathian nih Amah nawl a ngai lomi hna sinah thlarau thur kha a pek hna. Biakam a lettu siangpahrang nunnak ah hi thil hi kan hmuh. Isamuel 16:14 nak nih hitin a kan chimh. "Bawipa thlarau cu Saul sin khan aa thial i Bawipa sinin a rami thlarau tha lo nih amah kha awlok a chonh."

Baibal ca nih Pathian sal chiti thuh cangmi sinak ah (nawl ngaih lonak) ralrinnak tampi a kan pek i an chiti thuhmi kha thlarau thur nih aa lak a ti. Aho sin paoh ah hi thil cu a cang khomi a si — Siangpahrang Saul, Balaam, Judas le Lucifer hna zongah hin kan hmuh cang hna.

Mah aa cawhmi chiti thuhnak cu mi pakhat numnak ah le Pathian rian ah a tlak cang ahcun aa tuai tuk cang. Ruat hmanh siangpahrang Saul tang i rianquan cu zeitluk indah a har lai! 1Samuel 10:9-12 nak ah kan hmuh bantukin Amah cu Thiang Thlarau nih chiti a thuhmi a si. Saul nih hin Profet hna lak zongah bia a phuang ve, i amah a zoh i a hmumi vialte hna zong nih "Sual hi dah ngai profet hna lakpi ah maw aa tel ve," tiah an ti cio. Asinain Pathian bia kha atu le atu a ngaih lo caah, Siangpahrang Saul sin i chiti thuhnak kha Bawipa nih a lakpiak a thial i, cu caan ah thlarau thur kha a pek. 1Salm.16:14.

A vunchantu caan ah Saul nih chim chungmi bia a ngeih i a chim cuahmahnak kong kha kan rel, cucu amah nih thlarau thur chiti thuhmi tang i a um lio a si kha kan theih. 1Samuel 18:10. nih hitin a chim, "A thaizing ah Pathian sinin thlarau thur kha a hramhram loin Saul cungah a tla. A inn chung ah chimchungnak kha a rak tuah len ve. "Cun Saul nih thlarau thur chiti thuhnak tangah bia a phuan cuahmah buin Saul nih David kha thah a zuam.

Mah hnuah hin, David nih Saul sinin a luat i profet Samuel sinah him dor zaam awkah a vung kal, 1Samuel 19:18-24 nih siangpahrang Saul nih David tlaik awkah mi kha a thlah hna, asinain Thiang Thlarau nih an sinah a um caah siangpahrang rian fialmi ah an hlawh a tling loh. Cu a si caah Saul mah hrimhrim nih David tlaik awkah a kal, asinain Pathian Thlarau nih Saul cungah a tla i Thiang Thlarau chiti thuhnak tangah Saul cu phuan bia chimmi aa ngeih sek len ve. "Saul hi profet hna lakpi ah maw a um ve, tiah mi hna nih an i ceih len than hoi.

Pathian chiti thuhnak tangah Paul nih hiti biaphuanmi a ngeih tikah mi tampie hna cu i tuaibur in an um. Saul hi Pathian mi, profet maw a si theo rih? A nunnak a taangmi kha kan zoh tikah Saul nih phuannak a ngeih cuahmahnak hi Pathian lungtonernak caah si ti loin le a sining phak thannak ding ca zongah a si ti loh. Saul cu chiti thuh than a si zongah Pathian lung cu a tong hlei ti lai loh, David lawnglawng nih Pathian lung kha a ton cang, David cu thihnak in khamh a si cang! Cu hnuah cun, thlarau thur hna i chiti thuhnak tangah Saul cu a um peng cang, Pathian tlangbawi hna kha a rak thah hna bantukin, David cu atu le atu te a vah

hnawh, cun Saul nih hnam ngei nu hna kha a vung ton bia a vung hal i, a hnuah cun amah le amah kha aa that cang. Asinain Saul siangpahrang nih hitin kum tampi biakamnak hrawk le let in a um zongah, Pathian mi hna cu a hruai ve hna i Pathian lei aa pemi mītha ngaimi hna bantukin bia a chim. Mi tampi hna caah Saul hi Pathian mi maw a si, asiloah a ping in a kalmi dah a si tiin thleidan awkah a har ngaite. Nihin ni i Khrih pum zongah hin mah bantuk a cawhmi le a tuaibur in umnak hi a um len ve.

A vun changtu kan vun zoh dingmi ah sualnak nih mah thlarau aa cawhmi hi Pathian rian a tuanmi hna nunnak le rian ah a phunphun in a chuahter. Sualnak cu kan nunnak chungah kan vahvahter le kan tlontor a si ahcun, kan rian i Thiang Thlarau chiti thuhmi kha duhsah tein kan thlau lai. Cu caan ah cun, thlarau thur nih khan chiti a kan thuh lai i kanmah hmangin Pathian nih a tlintermi le a limmi rian vialte i thil tha vialte hna kha hrawh dih a zuam hna lai i a hrawh dih ko hna lai! Hi kongah kan i fian ah cun, Bawipa kan t̄ihzahnak nih khan mah aa cawhmi t̄ihnak le sualnak chungin a kan luatter lai.

Phorhlawt Ruamkainak

Minung hna an rak i sem hlan ah hin, Pathian nih amah bia tu dingah vanmi run kha a rak ser hna. Mah vanmi run hna cu a thiang cia in a sermi hna an si i amah nawlgaihnak le ngaih lonak zongah duh thimnak a rak pek hna. Baibal nih a kan cawnpiai i a kan chimhmi ah cun Lucifer, vanmi lak i a ngan bikmi pa nih ruamkai phorhlaw in a hung um i Pathian kha a doh i a nawl a ngai duh loh.

Ezekiel 28:15 le 17 ah Lucifer nih hitin bia a chim. "Na chuah ni in na thatlonak a langh ni tiang, Nang cu thil na tuahmi paoh ah soisel awk zeihmanh na um lo. Na dawhnak nih khan na lung an puamter i, upatnak na hmuhami karhter chinnak caah na fimnak kha a ping in na hman." Lucifer nih aa dawh ruang le a fim ruangah a ruam a kai i Pathian sinin i zuhphiah i a thuk deuhmi sualnak ah a tla chin lengmang. Ezekiel 28:16 le 18 hna kha zoh. Isaiah 14:12-14 nak ah a um bantukin, Amah cu Pathian sinin aa thawn i Pathian kha ruamkai le phorhlaw ngaiin a doh. Cu caan thawk in Baibal nih "Lucifer ti loin le ceunak phurtu pa" ti loin a um kho ti loh. Amah cu Pathian ral le minung ral ah a cang cang, atu le bang ah cun "Satan" (Ral pa) ti le Ramhuai khuachia (mi thangchiat hmang pa) tiin auh a si cang.

Ruamkai phorhlawtnak hi hi vawlei cungah a hmasa bik ah a rak lutmi sualnak kha a si i, nihin Khrifabu hna caah t̄ih a nung ngaimi rap a si. A liangan i sunparnak he a khat i a fim bikmi Pathian sal hna (Lucifer) hmanh nih ruamkai phorhlawtnak in Pathian cu a doh, zeitindah kanmah chinchin hna nih mawhchiatnak cun kan luat khawh lai? Hi ruangah hin pei, Paul zong nih 1Timothy 3:6 ah lunghlennak a ngei kami hna cu Khrifabu chungah thlarau lei hruaitu sinak ah thim lo ding an si lai a rak ti cu, "Zeicahtiah a hnar a puar sual lai i khuachia kha sual phawt a rak si bantuk khan sual phawt

a si ve sual lai." Hneksaknak zei hmanh a tong rih lo i lunghleng ka te a simi hna Pathian rian chung i khumh le Pathian biaknak bu i telh cu t̄ih a nung ko, kap hnih a simi anmah ca le Khrifabu caah t̄ih nunnak a um. Hruaitu sinak kan pek hna hlan ah an pahrang ah fehnak Pathian duhning a simi ziaza in kan cawnpiai hna lai i kan sersiam hna lai. Ruamkainak cu aho ca zongah t̄ihnung ngaimi a si. "Minung hna kan himnak tu hi cu toidornak hi a si ko." Mathai 11:29; Mathai 5:5 le Jom 4:6 hna kha rel hna hmanh.

Baibal ca thiang nih, "Saul" a simi minung pahnih kong kha a kan chimh, pakhat cu Baibal ca hlun in a si i pakhat cu Baibal ca thar in a si. Baibal ca hlun ah Saul nih a rian kha toidornak in aa thawk. 1Samuel 15:17 nak nih hitin a kan chimh, "Nangmah na ruahnak ah mi hmete a si hmanh law, Israel miphun hna lu na si lo maw? Saul nih amah le amah kha hmete in a rak i hmuh, asinain Pathian nih siangpahrang i a vun ser tikah cun aa phorhlaw i mi ral le mi doh lawng kha a hmang cang.

A pahnihnak Saul Baibal nih a kan chimhmi cu Tarsus khuami pa Saul kha a si. Siangpahrnag Saul he cun an i ralchan ngaite. Baibal ca hlun nih Saul siangpahrang cu a hmasa bik ah cun toidor tein a rak um i, a hnuah mi phorhlawmi hruaitu ah a cang tiah a ti, a si nain Baibal ca thar i Saul cu a hmasa bik ah cun aa phorhlaw ngai nain a hnuah cun aa toidorni hruaitu ah a cang. Siangpahrang Saul nih mi hme tein a rak i hmuh i toidornak kha a thlau lioah Tarsus khua Saul nih cun, Pathian Thlarau nih a vun thlen hnuah khan cun toidornak in hlawknak le miaknak kha a hmuh i a min ah Paul aa ti cang, Paul i a sullam cu 'mi hmete' tinak a si. Baibal ca chungah Saul pahnih hna nih chiti thuhnak kha an thlen i an ziaza veve ah khan pakhat nih toidornak kha ruamkai phorhlawtnak in a thlen i pakhat nih ruamkai phorhlawtnak kha toidornak in a thlen ve. Toidor tein an rka um veve lioah cun Thiang Thlarau chiti thuhnak kha an rak hmu veve, asinain an pahnih in an ruam a rak kai veve lioah cun thlarau thur sinin chiti thuhnak kha an hmuh. Zei bantuk chiti thuhnak kha dah kan nunnak le Pathian rian ah kan i thim deuh lai? Kan thinlung chung cio hna ah hin toidornak kha maw kan kheuhter lai asiloah ruamkainak kha dek kan kheuhter lai i kan t̄hanter hng.

Hakkauhnak

A dang t̄ih a nungmi thil pakhat Pathian mi le hna chiti thuhnak in sunghnak a chuahter cu hakkauhnak hi a si. Baibal ca chungah Judas Iscariot hi minthang bianabia in an vun lakmi cu a si. Judas cu a zultu pakhat a si ve i Thiang Thlarau thil ti khawhnak kha tha tein a hngalmi a si. (Mark.6:7; 6:12-13) hna kha zoh hmanh, asinain a nunnak chungah hakkauhnak kha aa khumh. Johan 12:6 nih cun Judas cu tangka kengtu a si ti ah a kan theihter. Cu leng ah mah Baibal nih hin Judas cu thawhlawm chiahmi tangka a fir tawntu zong a si a ti. A hmasa ah cun Judas nih hin tangka hi keimah le keimah ka coimi a si ti zongah a ti asiloah a rian̄uan that ruangah

amah le amah lahkhanh aa pekmi zong a si kho men. Johan 12:4-6 nak ah kan hmuh bantukin, a nunnak chungah hin sualnak cu a karh chin lengmang i a thli tein thilfirlnak caan a ngeihmi a tlolhmi ruang hmanh ah hin a phunzai cang. A hnuah cun, hakkauhnak nih amah cu a zual tuk cang i Jesuh hmanh kha zuar awkah biakhiahnak a ngei cang, Johan 13:27 nih a kan chimhmi ah cun "Satan kha a chungah a lut cang" ti hi a si. Amah cu Thiang Thlarau chiti thuhnak chungah um ti loin, Satan ngeihmi tu ah khan a cang cang!

Nihin Pathian fale hna zong nih hin hi bantuk tukforhnak hi kan ton khawh ve. Zeitik hmanh ah Pahtian chiti thuhmi rian a thancho tikah, cu rian ah cun tangka zong kha a hung lut ve colh lai. Mi pakhatkhat cu Pathian nih amah zultu si awkah le a rianquantu si awkah chiti a thuh tikah, hakkauhnak kha a hung lut ve i, Pathian rian i chiti thuhnak kha minung duhnak asiloah Satan thil ti khawnak ah a hman cang.

Vawlei Pumsa Nuamhnak

A dang tih a nung ngaimi thil pakhat Khrihfa hruiatu hna Pathian chiti thuhnak kha khuachia thlarau thur chiti thuhmi ah a cantertu thil pakhat cu pumsa duhnak sualnak kha a si. Baibal cahlun le Baibal cathar hna nih 'Jezebel' pahnih kong an chim lengmang, cu hna nih cun pumsa nuamhnak kha an hman i pa pawl kha an khihngerh hna i khuachia ramhuai duhmi biaknak leiah khan an kalpi hna. (Siangpahrang pakhatnak 16:31 le Siangpahrang pahnihnak 9:22 cu lengah Biathlam 2:20 le 24 hna kha zoh hna).

Mah tihnung a simi ah hin Solomon nunnak ah fiang tein zohchunh awk kan ngei. Amah cu mino a rak si lio i, sualnak a ngei lomi siangpahrang a rak si lioah, Bawipa kha a rak dawt i fimmak thlarau nih chiti kha a rak thuhmi a si. 1Siangpahrang 3:3-12. Solomon nih Bawipa Inn cu a rak sak i Pathian duhnak a simi fimmak khan a rak cawnpiak hna i atu zongah kha cawnpiakmi kha Baibal ca chungah an um ko. Asinain Amah zong, siangpahrang bawi a si in cun pumsa nuamhnak chung rumro ah khan aa ciah i a hnime cang. Amah zong nih Phungchimtu 2:10 ah hitin tette a khan i a chim.

Phungchimtu 2:10 "Ka mit a thimi paoh kha cu ka tlolh lai loh. Zeibantuk nuamhnak zong kha ka hual i ka tlolh lai lo," tiah a rak ti. Mah nuamhnak chungah cun Pathian a zum lomi hna nupi tampi an rak i tel.

1Siangpahrang 11:4 nih hitin a kan chimh, "Solomon cu a hung tar tikah a thinlung kha a nupi le hna nih Pathian dang ah an mer khawh." Cu a si caah siangpahrang si awk i chiti thuh cangmi, rumra ngei ngaiin Pathian biaknak inn a rak sa cangmi pa Solomon nih Pathian a zum lomi hna biakinn zong kha tampi a rak sak! Pathian thawchuah hnawh cangmi Baibal ca can ah, vawlei lei tuanbia nih a chimning ahcun Pathian sinin aa phuakmi Solomon nih cun hmailei vanchiat thatnak a chim khotu tiin ruahmi 'bedin' 'kutjia' zohthiamnak lei kha a hoih. Solomon nih Pathian chiti thuhnak kha Satan caah a thlen cucu pumsa duh sualnak ruangah a si.

Sualnak ruangah Pathian fale hna sinah aa cawhmi thlarau riantuannak kha nunnak le Pathian riantuannak chungah a lut kho, asinain Bawipa tihzahnak nih thiaghlim tein a kan umter khawh thiamthiam.

Genesis cauk chung i Joseph bantukin, Pathian fa pakhat si hnuah cun aa dawhcah lomi zia kha cu zamtak i Bawipa chiti thuhnak le thluachuahnak tu kha runven le kilkawi a herh. Potifar nupi nih hmunkhat ah kanmah lawng kan um tiin timhtuahnak kha a ngei i Joseph kha a tukforh. Cu bantuk tuk sining kha hrial awkah Pathian rianquantu pakhat nih a thlie i tukforhnak ah khan aa tel lai loh asiloah nu hna i a thli tein ruahnak peknak zongah khan an i tel lai loh. Pathian rianquantu mi tampi hna kha zoh tikah aa dawhcah lomi ziaza chungah aa ciah aa hnimmii an tampi. Mi tampi hna nih a thli tein bia i ruahnak le ruahnak i peknak chungah cun an i phum, a hmasa bik ah thinlung lungthawhernak in a si i cu taksa duhnak ah tlak a si i, cu bantuk cun i ciah le i phum an si ko cang.

Pathian rianquantu, mino te a si rihmi Billy Graham zong nih tukforhnak in le mi ceihhmainak in a luat khawhnak ding ah mah le amah kha aa rungveng i zulh ding phung hna kha aa ser ve. Zeitik caan zongah aho he hmanh an i ton tikah asiloah minu pakhat nih ruahnak a pek tik zongah mi zapi tonnak hmun ah an i tong asilole a zung i a rianquantu hawi pakhat kha a zulhter peng. President Clinton nih nu ruang i piahtana a rak ngeih zongah khan, Clinton nupi nih amah he lawng bia i ruah kha a rak duh ngai, a si nain Biblly Graham nih Inn Raang pi chung i lakphak dawr ah i tong u sih tiah a rak ti. Zeicahtiah a dinfelnak kha a runven, cu a si caah a rianquannak kum 50 chung zoh tikah amah cu vawlei cung i upatmi pa vialte lakah pakhat a si ve.

Ziaza tha lomi chungin i khamh awkah Bawipa Jesuh nih Mathai 5:28 chungah kan mit hi kan runven lai tiah a ti. Tak lawng hmanthlak (minung rawhralnak hmanthlak) zoh ruangah Pathian rianquantu hna nih Pathian chiti thuhnak kha an thlau i thlarau thur hna tangah khan sal ah an taang. Job nih cun hi bantukin a nunnak kha a runven, Job 31:1 nak ah hitin a chim, "Ka mit he biakamnak kha ka ser cang: Zeicah mino mi hna cu ka ngiat hna lai?" Pathian rianquannmi, mifim pa pakhat nih hitin voi khat ah a rak ti, "Nu, a voi khatnak zoh hi cu a phung a si i a tha ko, asinain a voi hninhak kan vun zoh hna ah hin cun sualnak aa tel cang," tiah a ti.

Chiti thuhmi ah can thanhak

Kan hmh cang bantukin hruiatu ngan pipi a simi siangpahrang hna le a zultu hna a simi le profet a simi hna zong nih Thiang Thlarau chiti thuhnak kha an thlau khawh. Asinain Pathian nih an sining an hlam thanhak caah le an i ngaihchihnak ca dingah biaceihnak in lam a sialpiak hna.

Samson nih chitithuhnak a thlau i Filistin thong chung i

mitcaw sal pakhat i a can kha nan rak hngalh dih ko lai. Zeitluk toidormi dah Samson cu a si cang! Filistin Pathian cu teitu ah an chiah i amah cu bawmtu a ngei lomi le zomhtaihmi ah a cang cang. Asinain Samson nih toidornak he a cawlcangh i rian a t̄uan tikah a nunnak kha ngaihchihnak le Pathian sin i ap t̄hannak dingah a pek t̄han. A sam (pathian sinah i pek tik i hmelchunhnak) cu corh hram a vun i thawk i a zumhnak le Pathian sin aa peknak zong kha an hung corh ve. A nunnak a dih lai te ah cun Pathian thlarau chiti thuhnak kha a hmuh t̄han i Dagon biakinn pi kha a koih tikah cun a thluk i teinak nganpi kha a hmuh.

Biaiceihu 16:21-30 kha zoh hmanh. Samson nih Pathian chiti thuh t̄hannak kha a hmuh leng ah, a zungzal a umnak ding zong kha a hmuh i "Hall Fame" an timi mi minthang miral̄tha hna tiin Hebrew m pa 11 khat an chiahnak khan ah khan an chiah ve. Sunghnak chung in amah khamhnak a sunglawimi tette khannak kha a ngei kho.

David zong hi a nun chungah sual le thlarau thur aa cawhmi chungah a rak tla bal, cucu siangpahrang a rak si lai fang ah khan a si. Amah zong hi thlarau thur hna lung thawhternak thawngin Bethsheba va pa kha a thah, hi kong hi 1Charelnak 21:1 nak ah Satan nih Israel mi kha a rel awkah a rak cawlcanhter lio kha a si. Hi harnak lakpi ah hin hruaitu a sinak kha a hmuh t̄han i Pathian hmai ah dirhmun zong kha a ngei t̄han.

Profet Nathan nih David sualnak a phuan cikcek i Pathian biaceihnak a ra dingmi kong a rak chimh tikah cun, David nih sual phuannak le ngaihchihnak in a rak leh. 2Samuel 12:5-20 kha zoh. Salm 51nak ah kan rel bantukin, David nih zeitindah lunghthiannak a kawl i Pathian nih a sinah Thiang Thlarau a lak nakhnga lo dingah a nawl. 2Samuel 12-19 le 1 Charelnak 21 nak hna kha kan zoh tikah David nih Pathian bia a lehnak kha kan hmuh i toidornak le, dantatnak a cohlannak le Pathian a kawlnak kong kha kan hmuh. A hnuah cun David nunnak chung i a ummi thlarau aa cawhmi kha an sersiampiak.

Nanmah bing i nan sermi Khrihfabu zongah khan Zion Baibal sianginn kha nan dirh khawh ve.

A Brian Bailey le Norman Holmes, Paul Caram hna nih an t̄ialmi ca kha thuk deuh in nan rel ahcun nan Khrihfabu a fekmi hruaitu le zultu kha na zuat khawh hna lai.

A A man a fak loh! siangngakchia pakhat nih subject pakhat ah p 50 lawng kha a pek, cu lioah cun Khrihfabu nih Library i cazoh awkah cauk uk hlei hnih kha p 2000 in an cawkpiak. A Khrihfabu nih a herhmi thilri le graduate a si timi lethmat zong kha Zion Ministerial Institute in an lakpiak.

Thawngthanhnak dingah, mah ka ah hin vun kan au.

(02) 697-0745 asiloah email

zmi@skyinet.net

Hruaitu a sinal le chiti thuhmi a sinak kha a nunnak a dih hlan lo tiang a kilkawi lawng si loin, a ra laimi kum hna ca

zongah a kilkawi t̄hiamthiam rih. Khril nih hi vawlei cung i kum thong khat biaceih awk i a ratnak chim chung bia kha kan zoh tikah a zultu pahleihnih hna lawng nih Israel ram cu cozah uknak bantukin an uk ko lai nain (Mathai 19:28), David zong nih ram pakhat i siangpahrang uknak bantukin a uk ve lai (Jeremiah 30:9 le Ezera 37:24-25). David nih a sualnak ruangah fak piin tuartem hmanh seh law, amah cu Pathian lungtongmi a si caah, Pathian nih cunglei in a auhnak kha a theih t̄han i cucu amah a nunnak ca lawngah si loin zungzal ca zongah khan a si.

Bibal ca nih kan thinlung cu dum he a tahchunh. Kan cinthlakmi cung paoh ah kan i ralrin peng a herh, zeicahtiah a chiami kan cin zongah sieh, a t̄hami kan cin zongah siseh, kan zuun ko lai. Kalati 6:7-8 nak nih hitin a chim, "Nanmah le nanmah i hleng hlah u: Ahohmanh nih Pathian cu an deh kho lo. Mi nih a tuhmi cu a zuun ko lai. A pumsa duhnak lo ah a tuh ah cun thihnak kha a zuun lai." David nih a nunnak ah hi phunghram hna hi a rak tuah dih cangmi a si kha kan hmuh khawh. Zuanzam nucung sualnak kha voi khat lawng a tuah; asinain a cungah kha bantuk thil kha voi hra tiang a phan ve; 2 Samuel 12:11-12 le 16:21-22 hna kha zoh. Mi pakhat lawnglawng a thah; asinain a pennak chung i ral a thawh lioah a fale pahnih hna cu thahnak an tong ve, 2Samuel 12:9-10,13:-29, le 18:5-15. David nih dantatnak le harnak voi tampi a zuun, asinain Pathian biaceihnak zong kha a hmuh tikah aa ngaichih aa thianhhlimh t̄han i Pathian zaangfahnak kha a hmuh t̄han tawn.

Pathian biaceihnak a ton tikah aa ngaichih tawn i hlan a sining a dir kho t̄han tawn i Pathian sinin a then zongah hlan a sining kha Pathian sinah a hlam kho t̄hiamthiam, Pathian kha tlamtling tein a zul khomi hna caah cun Bawipa nih anmah caah a tha deuhmi suaipiakmi kha a chiahpiak ko hna. Cu a suaimi ah cun i fut i hnulei ah tawn ding lo kha a si. Kan nun chung dihlak ah Bawipa nih amah he umti kha a kan duh, :Sunparnak pakhat hnu pakhat" in le "thawnnak pakhat hnu pakhat" in pek kha a kan duh. 2 Korin 3:18 le Salm 84:7 hna kha zoh hmanh. Nun chung raltuknak i ral vialte teitu a simi hna caah cun an herhmi paoh kha tling tein a chiahpiak ko hna. Kan thinlung thianhhlimh hna u sih law, Thiang Thlarau sinin a thiangmi chiti thuhnak kha i lak hna usih.

Bawipa Jesuh nih Johan 14:30 ah hitin a chim, "Hi vawlei uktu pa hi a rat dengmang cang caah bia saupi kan ruah kho ti hna lo: Ka cungah nawlgeihnak cu zeihmanh a ngei lo." Jesuh bantukin ka thinlung a thian ahcun Ramhuai khuachia nih zeiti hmanh in an kan temtawn kho lai loh. Bawipa Jesuh cu vailam an tah lio hmanh ah temtawn in a um theo rih a si nain lung riam tein mi vialte khamhnak caah A nunnak kha a pek. Cu bantuk ve in kamah zong nih kan nun chungah kan lungput kan thianter ahcun Thiang Thlarau nih a kan umpi peng lai i teitu kan si dih hna lai i harnak vialte kha kan tei dih ko hna lai.

Hebrew 1:9 nak ah, Khril chiti thuh a sinak kha phun hnih in a sullam an t̄ial. Cuka ahcun hitin kan rel. "A hmaanmi

thil cu na duh i a hmaan lomi thil cu na huat. Cucaah cun Pathian, na Pathian nih cun an thim i, Na hawile hna nih an hmuhami nakin a ngan deuh suaumaumi upatnak lunglawmhnak kha an pek," tiah a ti. Bawipa Jesuh nih mah a saangmi chit thuhnak kha a hmuh zeicahtiah, Amah nih dinfelnak kha a duh i thatlonak kha a huat. Mah hna hi kanmah caah a biapi ngaimi tawhfung kan ca hrang i chiti thuh ciami Bawipa kha kan thazang le lunglawmhnak ah a kan ngeihtertu kha a si. Mi tampi hna nih cun dinfelnak kha an duh nain sualnak zong kha an duh thiamthiam. Dinfelnak a phung men in duh kha cu san a tlai loh. Bianabia ah, Samson le solomon hna nih Pathian kha an dawt veve ko, asinain Pathian a zum lomi nu hna zong kha an dawt thiamthiam hna. Pathian chitithuhnak kha hmuh kan duh ah cun dinnak kha kan uar lai i chiatnak kha kan huat lai.

Minung nih sualnak tuah an duhmi cu nuamhnak aa tel chih caah a si. Kan thinlung hi Bawipa tihzahnak in kan congh le kan runven a herh, atu lio i sual nuamhnak kan tuahmi hna ah hin temhinnak le ngaihchiatnak zuun dingmi kha tampi an um lai. (Phungthlukbia 16:6 le 2:29-32 le Phungchimtu 11:9-10 le 12:13-14) hna kha zoh hna.

Aa cawhmi Thlarau Thleidan thiamnak

Kan nunnak kha amah sinah kan ap i a lam kha kan kawl tikah, Bawipa nih thlarau thleidan thiamnak ah thanchonak a kan pek lai. Mah nih hin kan nunnak chiti thuhmi a thiengmi lawng kha a rungveng lai lo i, Pathian rian kan tuannak ah le Khrihfabu rian kan tuannak zongah hruai a kan bawmh lai.

A hmasa bik a herhmi ah, Baibal nih hin ni hmanung bik ni ah hlen thwinak tampi a um te lai tiah a ti. Khrihfabu hni Mathai 24 nak ah a rak chim cang, Paul zong nih cu bantuk thiamthiam in 2 Thesalon 2 nak ah ralrinak bia a rak chim ve i, A zultu Johan zong nih Biathlam 13 nak ah hi bantuk thiamthiam in a rak chim ve fawn. Khrihfabu hni cun thlarau thleidan thiamnak kha a herh chin lengmang, zeicahtiah hmanung bik ni ah cun thlarau lei hlenthawinak kha a tam chin lengmang lai. Cu ti a si lo ahcun, kan pawng ah hin thlarau raltnak hmun ah hma pumi kha tampi an um kho. Pathian riantuannak chungah thlarau lei aa cawhmi le sualnak a um ah cun, cu hna nih cun mi tampi kha hlenthawinak le dohdalnak ah a kalpi hna lai.

A pahninhak ah cun thlarau lei thleidan thiamnak kan ngeihmi kha kan thanter a herh, cu tik lawnglawng ah Khrihfabu hna kha thianhlimnak lei le i thanghnak leiah kan hruai khawh hna lai i Khrihfabu i A mo ah khan kan i cang kho lai. Khrihfabu a rak kir than hlan ah hin, amah nih a liangan i huham a ngeimi Khrihfabu kha a dirh lai i cu Khrihfabu cu a thiengmi le sawisel awk a um lo i dotlami kha a si lai, Mah Khrihfabu cu teitu Khrihfabu an si lai i 'hell' thil ti khawhnak kha an tei lai i tlanh cangmi thlarau hna kha an khomh hna lai. (Efesa 5:27 le Biathlam 19:7-8; Matt 16:18, le Isaiah 60:1-5) hna kha rel hna hmanh.

Khrihfabu he Rianquanxitu sinak

Kan nunnak kha amah sinah pek cia in kan chiah i thlarau thleidan thiamnak leiah kan than a si ahcun Khrihfabu he rianquanxitu si awkah kan thang kan ti khawh lai. Amah chiti thuhnak nih pumpak kan nunnak le Pathian rian kan tuanmi ah teitu a kan siter lai.

Bawipa Jesuh monu si awkah a liangan i huham a ngeimi Khrihfabu kha dirh na kan bawm ve lai lo maw? Pathian ralkap thuam i thomh i teinak le laksawng nganpi hmuhternak ah rak kan bawm ve ca? Caan harmi ni le caan chungah kan um caah, kan thin lawng kha kan i domh ko i, thiannak le Thiang Thlarau thil ti khawh thawnak cu kan herh ko. Pathian velngeihnak le Amah chitithuhnak thawngin a liangan i a sunparmi teitu Khrihfabu si i, Khrihfabu ta a si tungmi kha dirh ser hna usih.

Rev. Norman Holmes cu, Zion Ministries Phillipines ah director a si. Ram tampi ah tinthan kha a on, Baibal sianginn ah ca a chim i, cauk uk ruk a tjal.

LUATNAK TAKTAK

by Paul Caram

"Ka u le ka nau hna, nannih cu luat dingin kawhmi nan si. Asinain cu luatnak cu nan pumsa duhnak ca i caan tha men ah khan hmang hlah u. Pakhat le pakhat kha dawtnak in nan rian tu i bawm u." Kalati 5:13.

Luatnak hi tih a nung ve. A ngaite kan ti ahcun, kanmah cio zong hi a kan hrawh khawh. Minung nih hi rihma khiah lomi luatnak cu a hman. Kan thiam loh. Eden dum ah, kan nu le kan pa nih sualnak a voi khatnak an rak tuah tikah, Pathian nih duh thimnak a pe ti hna lo i kokek sinning tu ah khan rianrang tein rihma a khiahpiak cang hna. Cu ti tuah lo ahcun kokek sinning cu a puarhrang chin lengmang lai. Cu a si caah Pathian nih hitin a si hna: "Vawlei hi nangmah ruangah chiatserh a si lai," tiah a ti. Genesis 3:17b kha zoh. Rihma khiah timi cu, kan ca hrangah santlai thahnemmi a si, asinain a caancaan ah cun mi rem lomi a si theo. Pathian pek cangmi rihma khiahpiakmi cu Pathian nih a velngeihnak a kan pekmi kha a si ko, kan kalnak lam a kan sialpiakmi kha a si ko. Kan nunnak chungah hling a chiah zongah amah rian kan tuan khawh nakhnga caah a si i, Amah nih a kan lakpi ko lai. Pathian nih zalonnak hman kha an thiam cang tiin a hmuh tikah cu bantuk hling chunh harnak thong khan a kan luatter ko lai. Asinain tuan tukah zalonnak hmannak caan kha a kan pek ah cun Paul nih a chim cang bantukin "zalonnak cu pumsa nuamhnak" caah kan hman ko lai.

Cu a si caah, Pathian nih chikkhatte ah zalonnak cu a kan pe loh, harnak kan tonmi vialte zong kha a hngal ko nain a kan zoh rih. "Tlawmtete tu in" kan ral hna le kan piahtana ah khan thawlpiak le teipiak kha a kan timh. Exodus 23:30; Deuteronomy 7:22 nak kha zoh. (Kalati 4:1-2) nak ah kan

hmuh bantukin a fim tlingmi Pathian nih "thilri zohkhenhtu le a chawkengtu ah a kan chiah.

Kanmah caah hin minung hna le thil sining a cangmi in cawnpiaknak, rihma khiahpiaknak, ti bantukin hruang chon kanh kan si. Cu a si caah rian fakpi ɻuannak, midang he i remtlaknak, mipi ɻhit le va ngeih tik zongah temtawnnak, rian zongah temtawnnak ngeih i kan duhnak kip zongah temtawnnak le khamtu a ummi hna cu, kanmah ɻhatnak ca lawngte ah an si ko. Pathian nih cun sal sinak cun a kan temtawn loh, kanmah himnak ca tu ah a dir i kan chungah Khrihfa nuncan ziaza ɻha a simi khan a kan cawlcaangpi. Hi ri hma hna hi minung nih an rem lo i an hlonh ahcun, minung hna cu fawi tein sal sinak taktak chungah khan an tla kho.

Satan duhnak tu cu amah nih a duhning paoh in a kan hman i, sal sinak chung i phakter kha a si. Mah tlinternak caah Pathian khiahmi rihma kha a ɻhial. Satan chiahmi luatnak ah cun sal sinak a um. Satan nih zalonnak a kan peknak hmun paoh ahcun sal sinak a um peng. Satan nih hi bantukin luatnak le dohdalnak kha a chuahter: "Hung ka kham hlah, ...rihma hung ka khiahpiak hlah... keimah nawl a si i ka duhmi paoh cu ka tuah ko lai," tiah Satan nih a si.

Kei nih cun thlarau thonginn timi cu Pathian velngeihnak a tlunnak hmun ah ka ruah i kan khamhnak lam kha a si. Noah lawng cu 'bianabia ah' thongin bantuk a si. Lawngchung i a ummi hna nih kum khat chung cu khoika hmanh ah an kal kho loh, a nuam lo ngai lai; asinain cu tiin i erh pengnak cu an ca hrangah khamhnak le luatnak a si.

Baibal ca chungah hin, 'sal sinak' nih 'i erh peng' nak kha a aiawh. Mah hi cu khuaruahharnak le harnak chungin chuahnak le luatnak kha a si. Israel mi hna caah cun Babylon i an kal cu sal sinak in temtawnnak kha an tong ko nain sualnak in an i thianhhlimhnak le siasal biaknak in an chuah nakhnga ding caah a si. Cu a si caah Pathian nih an kir leiah thluachuahnak hmuh awkah bia a kamh hna. Sal sinak chung ah a chiah hna, "Cucu anmah ɻhatnka caah a si i, hung ka hngal hna seh," ti kha a duh ca zongah a si. (Jeremiah 24:5-7) kha zoh. Mah hi sal sinak a chungril le tinhmi cu a si. Sal sinak nih Khrih mui hmai kennak kha a chuahter. Jeremiah chan lioah khan, Pathian mi hna kha Profet nih sal sinak chungah um awkah nan i pek a herh a rak ti hna. (Jeremiah 27:14).

Mino mi hna nih an zalonnak caan kha hman an thiam lo caah atu le atu in sualnak ah an tlak kha kan hmuh na. Innchungkhar sinak phung an chiahmi zong an zul duh lo i, Khrihfabu i phung an chiahmi zong kha an zul duh fawn loh, cu a si caah sal sinak chungah an tla i duh paoh in an tlongleng, leiba an ngei, zu an ding, rithmangmi a phunphun kha an tawng, an sual i a chiakhami thil lawngte kha an chuahpi.

Asinain Pathian nawlbia nih cun nunnak kha a chuahter! Pathian phung ah cun a taza lomi kha a um lo i sal sinak zong kha a um loh. A nawlbia ah ngaihchiatnak a um loh (1Johan.5:30), A nawlbia hna cu ngaihchiatnak chungin kan

chuah khawh nakhnga a kan hruaitu lawng te kha an si ko.

Sualnak nih a kan uk lonak hmun ah luatnak taktak cu a um — cu hmun ah cun sualnak, tuah tawnmi ziaza hna le Satan nih cun a kan uk kho loh. Luatnak hmun ah cun chiatha thleidan thiamnak kha a um. A chungah dawtnak, lunglawmhnnak, daihnak an um i Thlarau theipar kha an tlai. Kannih cu harnak nih a kan erh i Satan nih a duhning in a kan kalpi i sal thlak a kan timh zongah, asiloah rihma khiah lomi chung i kan um zongah, a luat taktakmi kha kan si cang. Satan duhmi luatnak le a deu a simi luatnak kha cu i thim hlah u.

Kan Luatnak kha Zeicaahdah kan Hman lai?

Kum tampi Pathian sinah khuaruahharnak tuah khawhnak ding caah kan au cang. Bia ka vun in hal hmanh lai: Atu te i na halmi hi Pathian nih in pe seh law Amah cu na naih chin lengmang lai maw asiloah cu thil nih cun Amah he an hletter chin lai dah? Luke 17:11-19 kha zoh. Bianabia ah, Pathian nih phaisa leiah hlawhtlinnak in pe seh law, na naih chin lengmang lai maw asiloah Amah Pathian na bochannak kha na thlau deuhdeuh lai dah? (Jeremiah 22;21 le Biathlam 3:17-18 nak kha zoh hmanh).

Kan hnulei kum tampi lioah khan Afrika Khrihfabu i an upa pakhat nih 'truck' mawṭaw pakhat kha mi chartu caah tiin thla a rak cam i Pathian sinah a rak hal. Cun 'truck' a vun hmuh taktak tikah cun 'Zarhpi ni' aa pummi laaknak zongah a hmang loh asiloah a karlak a herhnak mi laaknak ca zongah a hmang loh. Cu pa cu a hmuh zong an hmu ti loh. Amah nih cun a mawṭaw cu aa mongh i phaisa rumro kha a kawl cang. Vawlei thilri thluachuah hmuhmi nih Pathian kha a philhter (Deuteronomy 6:11-12). Mah hi cu tukforhnak a si i Africa ram lawng ah si loin, vawleicung kip ah a si ko. Tangka thluachuah hmuhmi hi mi vialte nih a tlaib le a tongtham an thiam hna loh.

2 Samuel 7:9 nih a kan chimhmi ah cun, Siangpahrang David ral vialte teipiaknak caan kha a hung phan i David cu siangpahrang nganpi ah Pathian nih a ser. Piahtana asiloah ral kan ngeih lomi hi thluachuah a si kan ti lai. Asinain, hi lio caan hi caan tħiñnung ngaimi a si! Bawipa nih David ral vialte kha a teipiak tikah, David cu a daithlang i sual ah a tlu i Bathsheba he khan an tlu. (2Samuel 11-12) kha zoh. Hi ruangah, Pathian nih kan lungre a theihnak vialte kha duhsah tein a ɻhialnak a si. Cucaah cun pei Paul nunnak zongah hlingchunhnak kha a chiah peng cu, cu ti a si lo a si ahcun "Paul cu porhlaw le ruamkai" in a um sual ko hnnga. (2 Korin.12:7-10) nak kha zoh.

Moses nih Faro kha hitin a ti, "Cu tikah Faroah cu na thawh lai i, Bawipa nih, 'Israel cu ka fapa upa bik a si. Ka fapa nih cun a ka biak khawh nakhnga kalter ko, tiah kan ti i na duh lo. cucaah cun na fapa upa bik kha ka thah lai," a ti, na ti lai, tiah a ti. (Exodus 4:22-23) Zei ruangah dah Pathian nih cun Ami hna kha sal sinak chungin a chuah hna lai? A phi cu a fiang ko, Ami hna a luatter hna nak cu amah rian kha an

tuan i Amah kha an thangthat le an hlorhnak ding caah a si! Vanchiat ah, Pathian nih pa an si zongah khuaruahhar tlanh luatnak kha a pek tik hna ah, Amah riantuannak in anmah rian tu kha an tuan deuh tawn. Pathian nih Israel mi hna zong kha Izipt sal sinak in a luatter tik hna ah hiti bantuk thiamthiam kha an si ve. An luatnak cu anmah le anmah zohkhenhnak ah an hman i anmah lam tu kha an kal. (Biaceihtu 2:11-19, 17: 1 le 21:5 hna kha zoh hmanh.

Cu a si caah, Pathian kha kan sining ah le tuah hnga dingmi khiahpiakmi ruangah thangthat u sih, Amah kha zum u sih law har erhnak kan hmuuhmi chungin a kan chuah lai i thluachuahnnak a kan pek lai i, a kan hrawk lai loh. Pathian sinah khuaruahhar thil ti khawhnak kha hal u sih law, kan hmuh tikah Amah sunpar lianhgannak caah hmang u sih! Kan theih awkah, aa dawh ngaingaimi 'pale' lung cu kum tampi thah zaatter i tuaitem hnu ah a hung chuakmi a si, rianrang tein aa siam khomi a si loh.

Pathian nih an chiahnak hmun paoh ah khan um ko

Zumtu hna nih Pathian auhnak hmuichon an nganh tawnmi hi hi ruangah a si ko lai tiah ka ruah: Pathian nih a chiahnak hna hmun ah an um duh loh. Mi tampi hna cu Pathian ca i thil ngan pipi tuah awkah auh an si, asinain mi tlawmte lawng kha thim an si, zeicahtiah tintan kainak caan kha an tlolh (Hebrew 12:5-8) kha zoh hmanh. "Kanmah cu harnak lakpi chungin thimmi kan si. (Isaiah 48:10). Pathian nih a fapa le a fanu le hna kha a nunnak caah rian a pek tik hna ah, i timhlamhnak cu a har ngaimi a si tawn, kan ruahnak bantuk si loin i timhtuahnak caan zong kha a sau tuk tawn fawn. Pathian cawnpiaknak hmunkma ah kan um tikah cun, Thiang Thlarau nih pumpak kan numnak caah a herhmi ruah khaapiakmi kha a kan ngeihter. Hiti ziaza lei cawnpiaknak kha a sau i a hnuitikah, mi tampi hna cu an hnabei a dong i an zaam tawn. Pathian nih erh khamnak a serpiakmi hna hmun in mi tampi nih an tlik i an zaam tikah an za a long i an tha a nuam, asinain tintan ah tling tein an kai khawh lo tikah Pathian biakamnak tampi ah awngminak le timhlamhnak kha an ngei kho loh.

Isaiah 52:12 "Atu tan hi cu namhnaw i nan chuah a hau lai lo. A zaam in nan zaam a herh lai lo. Bawipa nan Pathian nih a hruai hna lai i nan hnu, nan hmai, nan sirlei in an ven hnhalai."

Mi tampi nih an tuah bantukin Pathian nih a kan pekmi hmun kha harnak chung le erh khamnak le thinhun vansannak chung i kan um zongah kan chuah tak lai loh. Cuka hmun i chuah cu teinak kal tak kha a si ko. Na hmai i a kalmi Pathian chuah tak zong kha a si fawn, cu ti kan um ahcun kanmah le kanmah kha kan nunnak ah kan i hruai a hau cang i Pathian kha cu aa tel kho ti loh. Mah bantuk thil hi, miθapa Barnabas cung zongah hin a rak tlung bal. (Lamkaltu 15:36-40 kha zoh).

Thit umh Biakamnak he Hmunkhat te ah um pengnak

Atu cu mah thawngtha thinlung tak ah hin kan kal hna lai, 'hihi cu i thit umnak velchum ah zalonnak kha a hrawkhraltu a si. Nihin ni vawlei hi kan zoh tikah minung nih i thit umnak hi an hrawh i a tha deuhmi nupi asilole va kha kan kawl lai i kan i nuam deuh lai ti kha an ruahmi a si. Mah hi cu hlennak a si. I thennak nih hin zalonnak kha cu a chuahpi ve i i sikthiatnak zong kha a daipter, asinain temtawnnak chungah le sal sinak chungah luh a si.

Atu lio America ram ah an tuak tikah hin, Khrihfa a si lomi nakin Khrihfa a simi ah i thenrawinak kha a tam deuh. Hi kong hi kan zoh tikah, Khrihfa mi nih hin Khrih velngehnak kha kan herhmi ah an hmang thiam lo i kan herhmi ah khan kan i za loh, cun Khrih cu minung piahtana a fiantertu ah kan hmang lo i kan chia loh. Khrihfabu cu mei ah a cang i, lu ahcun a cang lo, i minung duhnak tu kha Pathian duhnak in kan zulh deuh.

I Maaknak kong I Khrih Cawnpiaknak (Mathai 19:1-12; Luke 16:18

Vailamtahnak i a kal hlan zarh tampi hlan ah khan, Mathai le Marka ah an tial cang bang Jesuh nih maaknak kong kha a rak cawnpiak hna. Luke tu nih hin cun hi kong cu a dihlak cun a tial loh, asinain Khrih cawnpiakmi ah cangkhatte kha a lak ve i a hmun i a fekmi thit umnak kong kha a langhter.

Mathai le Marka zong nih an 'sermon' an chimmi hi an khahter, asinain pakhat catialtu nih cun cawnpiaknak i kap tampi in hmuhnak kha a tial a hrelh, zeicahtiah cun an tialmi i aa khat lomi nunphung hna kha a hmang duh hna loh. Mathai nih cun Judah mi kong kha a tial, asinain nu hna nih an va le an kirtak hna lai loh timi kong kha cu a tial loh, (Marka 10:12) zeicahtiah Judah mibu hna lakah hin, nu hna nih cun an va le kirtak phung zong kha a si bal loh. Cu a si caah Mathai nih a tial lonak cu a si ko lai. Asinain Marka nih hin Rom mi hna sin i ca a kuat tikah, kha kong kha a telh lo i "zuanzamnak" kong lawng kha a telh, Mathai 19:9 nih a chim cang bantukin, mah hi ruangah hin "a tling deuh lo i a chambau deuhmi ah" ruah a si i Judah mi hna nunphung lawng a kan hmanmi kha a si ko. Mathai 19:9 nak ah cun Judah mi hna i nunphung kha hmuh a si i nu le pa hna i an i ham ning cu fek tuk in an tuahmi a si caah hihi cu zuamzamnak lawng nih khan a hrawh khawh. Cu kongah cun i hamnak zong kha i then maknak cu a dong kho. Mathai nih cun Joseph le Mary Judah phung in an i hamnak kong kha zohchunh awkah a vun lak. Mathai 1:18-20 chungah na hmuh lai. Aa ham sawhsawhmi an si rih ko nain, Joseph nih cun a thli tein cun Mary cu ka mak lai tiah a ruah, zeicahtiah nau a pawi hlan ah hin i chuahsual dawh in a um cang. Mark le Luke nih cun Thawngtha bia chungah an telh loh, a tlamp a tling lomi ah an chiah ve ko, Rom le Krik hna i an nunphung ah khan hi i chuah sualnak ruang i maknak kong hi an tial loh. Tial hau lomi ah an chiah. Mathai 19:9 nak zong nih tuchan nunphung ah hman lo ding a si lai tiah an tial lo i tlamp a tling lomi tu ah khan an chiah.

Jesuh nih cun biakamnak thar kha a vun chuahpi, i cu

biakam thar i a kan pekmi ah cun titsa lung nemmi sinak kong kha a um (Ezek 36:26). Phung ah i chiah i zulh peng ahcun hi lunghthin thar Jesuh nih a duhmi cu ngeih khawh a si ko. Thisen in tlengh ciami kan si zongah, zumtu hna nih hin thinlung hahnak cu kan ngei cio. Hi ruangah hin pei i ḥhit umnak hi a tlak a rawk tawn cu. Thinlung a hah tikah cun ruamkainak kha a chuak i mi kha a suk a den tawn hna. Bia i theih thiam lo ruangah siseh, i zohnak zong in si seh asiloah rianquannak zong in siseh, lung i ton lonak kha a chuak. Cu a si caah Jesuh nih i maknak a hrampi ah khan a vung phan i hitin a ti. Amah cu zei lei kap hmanh ah a ṭang loh, asinain pa hna cawlcahnak nih khan a lung mit a cawtter. Amah nih hi vialte hi hloh dih a duh i bia an hal tikah hitin a leh hna.

Amah nih cun Moses nih maknak nawl a pek hna a ti, "Zei ruangah dah kan ti ahcun thinlung hahnak ruangah khan a si i, minung hna rak ser ka khan a rak i thawk cang. (Adam le Eve) in aa thawk ko lo maw? (Mathai 19:7-8) Khrih nih a fiantermi ah cun nupi maknak nawlpeknak cu, biaceih i khiahmi kha a si a ti. "Lunghahnak" timi cu Baibal cahlun le baibal cathar hna zong nih thluachuahnak chuahpitu thil ah an chia loh, lungretheihnak chuahpitu lawngah an chiah. Baibal cahlun i nupimaknak nawlpeknak cu Pathian nih a cohlan lomi a si, zeicahtiah Pathian nih lung puam le lunghah kha a duh loh. Baibal cathar nih cun nupimak le nupi ḥhit ḥthan le va ngeih ḥthan cu a onh loh. Khrih nih Rom mi hna sinah nawl a pekmi cu Marka 9:6-12 nak chungah le Krik mi hna sin zongah Luke 16:18 nak ah khan na hmuh lai, (cuka i a ummi phung cu nihin i kan phung he hin an i khat ko) cu Khrih nih nawl a pekmi cu 1Korin 7:10-11 nak chung zongah a um i, cuka ah cun Paul nih hitin ca a tial, "A thi um ciami caah hi bia hi chim awk ka ngei, keimah bia hmanh a si lo, Bawipa bia tu a si: Nu nih a va kha a kirtak hrimhrim lai lo, a kirtak ah cun va ngei loin um lan ko seh, asilole a va he cun i rem ḥthan ko hna seh: Cun pa nih a nupi kha ma hrimhrim hlah seh.

Baibal nih nupi maknak cu zeidang ruangah a si a ti bal loh, tha tein i komh thiam lo ruangah ti zong a chim loh, i ngaihthiam lo ruangah ti zong a chim loh. Baibal ca nih i mak le i then cu lunghak lunghawn le lungpuam ruangah ti lawng kha a chimmi cu a si ko, ngaihthiamnak a ngei kho lomi thinlung ruangah ti a si ko.

Baibal nih bia elnak le i siknak cu toidor ruangah a si a ti bal loh asiloah ngakchiat lio i lunghthin puit that lo ruangah ti zong a ti bal loh. Kapkip in cun i maknak kong hi chim khawh a si loh, Baibal nih fiang tein, "I maknak cu lunghah lungpuam ruangah a chuakmi a si a ti." (Phungthlukbia 13:10; 19:13) nak kha zoh hmanh. Minung pahnih bia va el zongah, ruamkainak kha aa tel fawn. Bia elnak le i siknak cu toidornak he cun an i ralchanh, a toidormi pa nih cun thil sining kha thinhung loin a cohlan khawh ko. Hitin thil a si caah, i thenrawinak le i maknak cu thinlung in a chuakmi a si ko. Efesa 4:2-3 kha kan zulh a herh.

Pathian auhnak hmuichon zumtu hna nih an ngamh tawnmi

ah a kong pakhat a um, cucu zeidah a si kan ti ahcun Pathian nih um a fialnak hmun i um duh lo kha a si ko. Mi tampi hna cu Pathian nih thil lianganmi tuah awkah a uuh hna, asinain mi tampi nih ḥtin̄an kainak caan kha an tloh caah mi tlawmte lawng kha them an si.

Pahtian nih a fale vialte kha zumh tlak tein um i thei tampi tlai kha a duh hna. ḥhit umnak upat lo le asiloah hlan sinning i sunghnak le awngmin lonak kong zongah khan i sik le i el kha a duh loh. "A pa nih a tinhpiakmi caan a phak hlan cu zohkhenhtu hna kut tangah khan a um i cu hna nih cun a thilri zong kha an zohkhenhpiak." Amah nih zeizong vialte kha a telh hna. Aa ngaichih lomi hna tu kha cu a telh hna loh. Hi kong fiannak ah tikhur i minu, va voi nga a ngei cangmi kong kha vun langhter u sih. (Johan 4:16-18)

Khrih sin i a rat tikah cun, minung dawtnak nih a tlinh lomi dawtnak kha a hmuh, khuami vialte hna zong kha Jesuh sinah a rak chuahpi dih hna. Mah minu cu aa ngaichihmi, mi vialte caah Pathian nih zohchunh awktlak ah a chiahmi kha a si.

Nihin ni ah hin Khrihfabu chungah i maknak hi a tam chin lengmang ko. Hi kong ah hin a sullam tampi a um. A fiangmi pakhat kan chim ah cun, kan chan thinlung putmi ruangah hin a si. Kannih chan hi cu zuanzamnak chan kha a si. Ziaza ḥtha lomi hi a chuak chin lengmang i sinning ḥtha timi (standard) hi a herh chin lengmang, zeicahtiah Phung a ngei lomi pa cu a ra cuahmah ko — amah cu Khrih ralchantu, a sualmi pa kha a si. Khrihfabu cu vawlei pumsa duhnak chungah a tla cang i khattelei lawng kha a zoh cang. A dang i ḥthennak le i maknak a chuahtertu hna hi Pathian rianquannak hna kha an si i nupi an ḥhit hmanh ah hin zungzal ca a si le si lo kha an fiang loh, a hleice in Khrihfabu hruaitu hna hmanh nih mak an hmang i nupi dang an thi ḥthan ko hna, cu hna cu niam tuk le palh ngang in an kal hna.

Pathian rianquannak hna hmanh nih phundang deuh in i ḥhitnak kong zongah zeiti tuah awk kha an hngal loh. Zaangfahnak le lungnemnak thinlung put he cawnpiak an herh. Hi maknak le i ḥhit um ḥthannak hi kan ngeih kan tuah khawh ciomi kha a si.

Thit umh biakamnak hi zei ruangah dah an hrawh timi hngalh kha kan rian a si. I maknak le nupi ḥhit va ngeih ḥthannak he aa pehtlai in a ruang le a chan kha a tanglei ah khan ka vun langhter lai i ruahnak kan pek lai.

Bia kamnak a rawk tikah cun, Pathian nih thluachuah a pe kho ti loh, Phungchimtu 5:4-6; Malachi 2:16 hna kha zoh hmanh.

- A voi hnighnak nupi ḥhit ḥthannak ah caan tawite cu thluachuak ko kha a lo, asinain midang kha cu a voi hnighnak nupi ḥhit lo awkah a forh hna.
- Khrih caah khiahpiakmi rihma a um kho, nupi voi hnigh a thimi hna cu Khrihfabu chungah thlarau lei pekmi rian an ngei lai loh. 1Timothy 3:2
- Tangka leiah hna a hnawk, phung a hleice in ngeih a herh, a

naihniammi sinin nu le pa sinak chuah kha tha a pek.

- Ngakchia hna an lung aa nuam ti loh.
- Thurhnomhnak a chuahpi, vawlei pumsa duhnak chungah lut a si cang i raldoh awk tampi aa chap. (Mathai 19:9; Marka 10:11-12; Rom 7:3)

I mak le i um thannak nih Khrihfa sinak kha a kham. Biakam Thar i hmuichon ah cun lunghak lungpuamnnak in luat i, i tuaitam hna hnawhnak chungin luat tein um hi a si. Biakam Thar ah cun nawlbia pahnih kha a um i Pathian kha thinlung dihlak in dawt le inn pa hna zong kha mah le mah i dawt bantukin dawt kha a si ko. (Mathai 22:36-40), hi thil a tlamlinnak dingah fak piin rianquan i tampi velngeihnak hman kha a herh. Hi thil in tah a si tikah mi hna nih Khrih zultu si kha an theih khawh. Pakhat le pakhat kan i dawt awk a si (Johan 13:35).

Hi dawtnak ah hin, pakhat le pakhat i dawtnak a um nain, a duhnak cu i thit umnak i, i pehtlaihnak kong hi a si bik. Mak timi hi cu Khrihfa sining ah aa tlakmi hrimhrim a si loh.

I maknak hi sualnak tei khawh lo ruangah a si ko, A herh lio caan i zaangfah velngeihnak a hman thiam lo ruangah a chuakmi a si. (Hebrew 4:16 le 12:15) kha zoh hna. Maknak nih hin thawngtha chung i ngaihthiamnak le tuar in thiamnak kha a el. Maknak nih cun dawtnak taktak kha a ralchan, lungsaunak, tuar thiamnak le ruah thiamnak hna zong kha a ralchan dih. Maknak nih Khrih thawngtha le A Khrihfabu hna zong kha a doh a ralchan hna – Amah he lunghin khat tein kan umnak zong kha a hravw fawn.

Biatak vel caah A herhmi

Hmunkhat teah um i kan thinlung chung i a cangmi hnahnawhnak le lungretheihnak kha Pathian lam ah canter a herh i cucu teitu a simi hna nun a si. Satan nih cun a deu a simi luatnak kha atu kan chan ah hin a kan pek, cu luatnak a kan pekmi cu rap pakhat a si i sal sinak chung i a kan luhpitu le ngaihchiatnak chung i a kan luhpitu kha a si. Vanchiat ah, mi vialte nih a vel hmuh awkah khan an hna a tla loh, zeicahtiah a man kha zei pipa a si loh—mah le mah i toidornak kha a man cu a si ko. A tawidormi hna sin lawng ah a vel cu a thar in pek a si. (James 4:6; 1Peter 5:5-6; Phungthlukbia 3:34) hna kha zoh.

Khamhnak a kan petu pa nih hin Amah sin i kan tuahmi sualnak palhnak vialte hi ngaihthiam loin a palh ah kan chia seh law zeidah kan lawh hnga? A zungzal sualnak chungah kan tlau peng ko hnga. Khrihfa mi nih an i thim cio bikmi cu i ngaihthiamnak hi a si ko, ngaihthiamnak chungah cun dinfel lonak vialte ah Pathian tanpinak le bawmhnnak kha a um, cucu 'vel' timi cu a si. 'Vel' timi hi thil a si! Cucu temtawnmii kan si lio te ah Pathian nih a kan pekmi kha a si. (Hebrew 4:16). Kan herh lio caan te ah vel cu pek kan si ko. Cu vel cu kan i thim a si ahcun, kan thinlung cucu vel ah cun kan chiah lai; cu hnu zongah cun, a chiakhami zongah kan cang kho than.

(Hebrew 12:15). Vel timi cu i tlak lo piin hmuhami kha a si. Pahtian nih a sitermi thil kha a si ko.

Paul zong nih mi vialte kha, "Jesuh Khrih chung i a ummi vel" in thawn kha a kan fial (2 Timothy 2:1). Hi vawlei cung i hneksaknak an del lio le tukforhnak a rak in lioah hin, Khrih nih cun 'vel' kha a rak ngeih cang (vancung i an vun sitermi) A pa sinin vancung in a rami kha a si. Minung kan si ko zongah, minung tukforhnak kan in mi kong kha cu a theih dih ko i nihin ni ah hin kan herh lio caan i a vel kan hmuhnak dingah raltha ngaiin a vel ngeihnak sui thutdan ah khan kal le naih kha a kan sawm. (Hebrew 4:16) Kan herhmi a tam deuh tikah, a vel zong kha tam deuh in a kan pek ve. (Rom 5:20b). Nihin ah hin, kan ral dohmi kha tih a nun zongah, Pathian sinin nganpi in a rami vel kha a um ko i, zeihmanh nih a tluk khawh lomi kha a si, cu nih cun an temtawntu thil hna kha a chah dih lai. Velngeihnak hmuhnak ah kan thinlung kha khar hna hlah u sih.

A donghnak

pathian nih a kan thimpiakmi hmun ah kan um a si ahcun rai kan thawinak le kan biakmi kha a cohlan. (Kan sining) (Deuteronomy 12:13,14). A kan thimpiakmi hmun i kan um lo tik le, hmundang pi i kan um tikah cun, kanmah duh in kan tlawn caah kan nunnak le a rian kan tuanmi ah a lung a tling loh. Cu ti a si ruangah, Aa tinhmi kha a tlam kan tlinter khawh lonak a si tawn. Amah nih a kan thimpiakmi hmun i kan um a si ahcun kan sinning ah suaipiakmi kha a kan ngeihpiak i cucu thlarau lei ah upa tling kan sinak ding caah khan a si. Cu kan sinning i a tha hnga a timi Khrih lawhnak le Amah muisam kennak a simi kha kan el kan hlawt ah cun Amah el le hlawt kha a si ko.

Kan sinning phuan awkah biaceihu pa hmaika ah cun kan chuak cio ko hna lai. Kan nun chung i a kan hal dingmi ah, kan pahrang hna a rak simi thil, tangka kong le midang he kan i pehtlaihnak kong kha tampi aa tel lai. Hi vawlei cungah hin kan rian kha lim kan duh a si ahcun, Pathian lam in kan kal lai. Pathian nih a kan phunnak hmun ah kan um ah cun, kan thinlung chung i Amah nih a chiahmi rian kha a kan limpi hlan lo tiang a kan umpi lai.

Zalonnak hi tih a nun caah Pathian nih kan caah rihma a kan khiahpiak tawn, cucu kanmah kalnak ding lam caah khan a si.

Amah nih a kan erhnak chungah kan um peng ko a si ahcun, kan him peng lai. Asinain A bia kha kan ngaih lo i kanmah duhmi zalonnak chungah kan um peng ko ah cun, sal sinak le lungfahnak kha kan zuun ko lai. Cu a si caah na sinning harnak asiloah hnuntnak kha zeirel loin um hla. Na pastor, na nu le na pa asiloah na nupi hna kha zei rel loin um hna hla. Pathian nih hi thil hna hi a ven pengmi an si. Amah lung kha kan ton ah cun, vancung khua i a ummi kan pa nih cun piahtana kan ngeihmi vialte le harnak kan ngeihmi vialte kha a kan teipiak dih lai i mi tlamlings ah a kan chiah lai. (Rom 8:28; Genesis 50:20 le Deuteronomy 23:5). Amah a caan chungah